

**UNIVERZITA
JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2016-2019**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Zatloukalová

Terorismus a měkké cíle

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Štefan Danics Ph.D.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016-2019

BACHELOR THESIS

Kateřina Zatloukalová

Terorism and soft targets

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor: doc. Ing. Štefan Danics Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Kateřina Zatloukalová.....

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Štefanu Danicsovi Ph.D. za pomoc při vedení bakalářské práce, za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích, které pomohly tuto práci zkompletovat.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku teroristických útoků na měkké cíle. V práci jsou definovány pojmy terorismu a měkkých cílů jakožto i faktory, které navyšují atraktivitu daných cílů. Kromě charakteristiky a vývoje způsobů teroristických útoků se práce ve své podstatě zaměřuje na ochranu a zabezpečení měkkých cílů proti podobným útokům a nastiňuje navržené další možnosti nejen samotných bezpečnostních či preventivních opatření, ale i další možné postoje k řešené problematice.

Klíčová slova:

Empirické šetření

Měkké cíle

Metodika

Sebevražedný terorismus

Terorismus

Ochrana

Zabezpečení

Annotation

This bachelor thesis deals with issues of soft targets and terrorist attack on them. This work includes definitions of concepts of terrorism and soft targets, and it also specifies factors that make these targets more interesting. Besides characterization of terrorist attacks and their development, this work also deals with possible ways of protection against such attacks and it shows possible approaches to this topic.

Key words:

Interview

Methodic

Protection

Security

Soft targets

Suicidal terrorism

Terrorism

Obsah

Úvod	1
Teoretická část	3
1. Vymezení základních pojmů	3
1.1 Minimální definice terorismu	3
1.2 Vývoj a typy terorismu	6
1.3 Vymezení pojmu měkký cíl	10
1.4 Měkké cíle, tvrdé cíle, kritická infrastruktura	12
2. Charakteristika teroristických útoků na měkké cíle	14
2.1 Atraktivita měkkých cílů	20
3. Možnosti zlepšení ochrany měkkých cílů v ČR	23
Praktická část	30
4. Vztah občanské veřejnosti k měkkým cílům	30
4.1 Měkké cíle jako představitelé veřejného sektoru	30
4.2 Empirické šetření	32
4.3 Návrh na zlepšení ochrany měkkých cílů	34
4.4 Odolnost za hranicemi měkkého cíle	35
Závěr	36
Seznam použité české literatury	37
Seznam použité zahraniční literatury	38
Seznam použitých českých zdrojů	39
Seznam použitých zahraničních zdrojů	41
Přílohy	42

Úvod

Hrozba terorismu, která se postupně zvyšuje, rozšiřuje svou působnost, způsoby a dopady útoků, působí v největším množství případů na měkké cíle. Měkkými cíli jsou myšlena všechna veřejná místa, která jsou charakterizována běžně vyšší koncentrací osob a která je obtížné zabezpečit proti násilným útokům právě pro jejich veřejnou přístupnost. K pochopení souvislosti mezi terorismem a měkkými cíli je třeba znát podstatu terorismu, jeho vývoj, způsoby a dělení teroristických útoků, a zejména je třeba charakterizovat způsoby útoků na měkké cíle. Cílem bakalářské práce názvem *Terorismus a měkké cíle* je vymezení minimální definice terorismu, to, co činí měkké cíle atraktivní pro teroristické organizace, a nastínění možnosti zlepšení ochrany měkkých cílů v České republice. V rámci návrhu na zlepšení zabezpečení měkkých cílů bylo třeba prostřednictvím praktické části stanovit postoj samotných měkkých cílů k problematice.

První kapitola je zaměřena na vymezení základních pojmů, které jsou nutné k orientaci v dané problematice. Konkrétně jde o definování pojmu terorismus a o vysvětlení toho, jak terorismus vznikl a jak se vyvíjel. Dále je zde vysvětlen pojem měkký cíl a je tu porovnání tohoto cíle s dalšími kategoriemi potenciálních cílů útoku. Druhá část této kapitoly se zabývá faktory, které zvyšují atraktivitu měkkých cílů a proč jsou vůbec z různých kategorií cílů ty měkké tak často vybírány. Třetí kapitola vychází z teoretického základu a ze zpracovaných návrhů a metod, které slouží ke zlepšení zabezpečení měkkých cílů. Také je v této kapitole provedena komparace teorie s realitou, která je popsána ve čtvrté kapitole. Čtvrtá kapitola je závěrečná a je v ní popsáno empirické šetření a jeho výsledky a jsou tu uvedeny také hypotézy, které se vztahují k roli veřejného sektoru v dané problematice.

Pro splnění záměru práce, bylo v teoretické části využito odborné literatury a bezpečnostních materiálů demokratického státu při zabezpečení měkkých cílů, konkrétně se jedná o metodiku Ministerstva vnitra České republiky z roku 2016 s názvem *Základy ochrany měkkých cílů*, dále o metodiku Ministerstva vnitra České republiky s názvem *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* a metodiku Ministerstva vnitra České republiky s názvem *Vyhodnocení ochrany měkkých cílů*.

Pro praktickou část bakalářské práce byly využity metody deskripce pro přiblížení definic terorismu a měkkých cílů, analýza teroristických útoků na měkké cíle a empirické šetření k problematice měkkých cílů formou rozhovorů s vybraným vzorkem určitých měkkých cílů.

Teoretická část

1. Vymezení základních pojmů

Aby bylo možné se věnovat tématu měkkých cílů, je nejprve třeba představit a vysvětlit pojmy, které se při studiu této problematiky používají. Patří sem definice terorismu, jeho vývoj a typy, a dále potom vymezení pojmu měkký cíl, kritická infrastruktura a pro srovnání také pojem tvrdý cíl.

1.1 Minimální definice terorismu

Snaha vymežit pojem terorismus v rámci akademické sféry je spojena se snahou řady autorů, přičemž někteří už rezignovali a snaží se pouze postihnout charakteristické rysy tohoto fenoménu. Jeho konceptualizaci brání skutečnost, že má politický obsah. Je známo, že ten, kdo je pro jednoho teroristu, je pro druhého bojovník za svobodu či mučedník. Objevují se však pokusy o tzv. minimální definici terorismu, tj. postižení minima znaků, na kterém se shoduje většina erudovaných autorů při vymežování tohoto fenoménu. Například přední izraelský odborník Boaz Ganor navrhuje definovat terorismus jako „úmyslné užití nebo hrozbu užití násilí proti civilistům nebo civilním cílům (targets) za účelem dosáhnout politických záměrů“. V tomto ohledu dále Ganor systematizuje tři prvky: násilný aktivismus, politický záměr a směřování útoku na civilní cíle – osoby nebo objekty.¹

Na počátku 21. století dochází k proměně bezpečnostního prostředí a zároveň s tím se mění charakter fenoménu terorismu. Od 11. září 2001 začíná být terorismus jednoznačně vnímán jako globální bezpečnostní hrozba, kterou nelze zcela vykořenit, ale pouze eliminovat. Právě pro velké množství názorů, co je a co není terorismus, a pro odmítání tohoto označení teroristickými organizacemi, je stanovení obecně platné definice poměrně těžkým úkolem. Stručná definice pojmu terorismus uvádí, že terorismus je užití násilí nebo hrozba násilím s cílem zastrašit protivníka a dosáhnout politických (případně politicko-náboženských) cílů. Pokud je třeba více než obecné definování pojmu terorismus, existují dva přístupy, jak terorismus charakterizovat. Tyto přístupy se podle shodných rysů dělí na americký a evropský. Definice, které vycházejí z amerického přístupu (za přispění poznatků ministerstva obrany, FBI, ministerstva zahraničí nebo protiteroristického odboru CIA), se

¹ GANOR, B., 2010 *Definig terorism – one man's terrorist, another man's freedom fighter?* [online]. © 2010 [cit. 2018-07]. dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/1123/Defining-Terrorism-Is-One-Mans-Terrorist-Another-Mans-Freedom-Fighter#gsc.tab=0>

shodují na povaze útoků. Jedná se při nich o plánované násilí s cílem vyvolat tlak na politické elity a donutit je tak, aby vyhověly požadavkům organizace, která za násilím stojí. Donucovacím prostředkem je útok na náhodně vybrané civilní obyvatelstvo. V tomto se tyto definice shodují s evropskými definicemi, nicméně evropský přístup je na rozdíl od amerického založen na řešení příčin, tedy na tom, že se zabývá důvody, které vedou teroristické organizace k jejich činům a díky kterým získávají nové členy nebo sympatizanty. K problematice odůvodnění terorismu se vyjadřuje OSN ve zprávě tzv. šestnácti moudrých, která nese název „Bezpečnější svět: naše sdílená zodpovědnost“ a ve které se objevuje vysvětlení terorismu jako důsledku chudoby, bezpráví, ponižení, politického útlaku, extremismu a nedodržování lidských práv v méně rozvinutých zemích, tedy v oblastech neustálých konfliktů a okupací. To, že tato zpráva nahlíží na důvody terorismu takto, vede k rozhodnutí řešit situaci za použití prevence. Hledání důvodů a příčin teroristických činů přitom rozhodně neslouží k jejich ospravedlnování. Tím se zabývá rezoluce č.1373, 2001 Rady bezpečnosti, která udává, že žádný důvod tyto činy nemůže ospravedlnit, ať už je politický, náboženský, ideologický, etnický nebo jakýkoli jiný. Oba přístupy se od sebe liší, ale také se v určitých bodech shodují a vzájemně se doplňují. Na základě obou přístupů by tedy bylo možné terorismus obecně vymezit jako politicky, ideologicky či nábožensky motivované, slepé, nerozlišené zabíjení bezbranného a nevinného civilního obyvatelstva anebo jako hrozbu takovýmto činem.²

Na rozdíl od ideologií je terorismus taktikou k dosažení určitých politických cílů. Na to, co terorismus je nebo není, se dá odpovědět i podle toho, jaké povahy je útok a jaký je jeho záměr. V článku pro *Vojenské rozhledy* z roku 2008 je přiblížen názor mezinárodně uznávaného odborníka na problematiku terorismu dr. Harveyho Kushnera, který říká, že samotné definování závisí na faktorech, kterými jsou metoda, cíl a úmysl. To, co podmiňuje označit činnost jako teroristickou, jsou útoky mířené na civilisty, kteří nemají možnost se nijak bránit. Útoky mohou být zaměřeny i na mezinárodní okupační jednotky, tyto útoky však neprobíhají pod záštitou vlády onoho státu. Jedná se tedy o nepřímou strategii nerozlišujících útoků, které využívají moment překvapení a chaos. Protože za teroristický čin je považována

² EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007, s. 165-167. ISBN 978-80-246-1317-8

každá akce provedená s úmyslem vyvolat zmatek, nejistotu, strach, tedy vše, co narušuje určitou lidskou normalitu, je faktor chaosu nutným parametrem úmyslu.³

To, co na základě obecné definice odlišuje terorismus od např. asymetrické války, je, že teroristé si vynucují prostřednictvím násilí na civilistech to, aby nejvyšší vládní představitelé změnili svou vnitřní nebo zahraniční politiku. Rozdíl spočívá nejen v úmyslu, ale i ve způsobu útoku, který není zacílen na ty, po nichž je požadována změna, ale na zcela náhodné civilisty, jejichž totožnost útočníci neznají, kteří nemají žádnou zodpovědnost v krocích státu a ničím se neprovinili. Nejedná se o zabíjení, které má samo o sobě vyřešit problém, na který se teroristé odvolávají, ale o přilákání pozornosti médií a tedy veřejnosti. Touto cestou se nejlépe šíří strach mezi lidmi, a kromě působení na jejich psychiku působí teroristické organizace i na svědomí představitelů vlády.⁴

Teroristické organizace narušují morálku veřejnosti pro snadnější šíření strachu, protože strachem ovlivněná veřejnost je nejlepší hybnou silou ve věci přesvědčování vlád k určitým krokům nebo změnám. Nejvíce demonstrativním způsobem k dosažení těchto cílů je ničení symbolů toho, co západní svět představuje, takový čin vede nejen k obětem na životech, ale i k vyslání zprávy. Americký lingvista, vědec a filozof George Lakoff poukazuje na důsledky šíření strachu po událostech září 2001: „*WTC bylo mocným symbolem, vevázaným nespočítanými způsoby do našeho porozumění naší zemi a nám samým. Vše, co víme, je fyzicky zakotveno v našich mozcích. Vtělení nového poznání vyžaduje fyzickou změnu v synapsích našich mozků, fyzické přebudování v našem nervovém systému. Fyzické násilí se nestalo jen v New Yorku a Washingtonu. Fyzické změny – násilné, se odehrály v mozcích všech Američanů.*“⁵ Ukazuje tím, že i když bylo předmětem útoku WTC a jeho následky přinesly oběti na životech, jeho hlavním cílem byly hodnoty západního světa. Hodnoty, které spoluvytváří pocit bezpečí a jistoty v životech lidí. Jednou z hlavních charakteristik terorismu je fakt, že má schopnost nahánět hrůzu nejen přímým svědkům, ale po celém světě.

³ DANICS, Š., TUČEK, L., 2008. *Opravdu rozumíme současně epidemii teroristických útoků?* [online]. © 2008 [cit. 2018-07]. dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/opravdu-rozumime-soucasne-epidemii-sebevrazednych-teroristicky-utoku-pokus-o-systematizaci-pojmu-terorismus>

⁴ EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007, s. 143-144. ISBN 978-80-246-1317-8

⁵ DANICS, Š., TUČEK, L., 2008. *Opravdu rozumíme současně epidemii teroristických útoků?* [online]. © 2008 [cit. 2018-07]. dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/opravdu-rozumime-soucasne-epidemii-sebevrazednych-teroristicky-utoku-pokus-o-systematizaci-pojmu-terorismus>

1.2 Vývoj a typy terorismu

Problémy s vymezením terorismu úzce souvisí i s jeho typologií. V odborné literatuře se setkáváme s různými přístupy, které zdůrazňují ta či ona kritéria (např. motiv, ideologii, vývoj), a proto jsou různorodé i následné typologie terorismu. Pro nás je zajímavé si připomenout typologii terorismu z vývojového hlediska, která klasifikuje terorismus následovně: vnitrostátní či národní – jedná se jen o působení v jedné zemi, přeshraniční – uskutečňuje se na území dvou zemí (např. vazby ETA s francouzskými teroristy), mezinárodní – zahrnuje více zemí (je používán v dokumentech OSN) a globální – vyšší forma mezinárodního terorismu, který zahrnuje prvek nadstátnosti⁶

Podle nástroje Europolu, který se zabývá trendem terorismu a v jehož rámci každoročně (od roku 2007) vychází výroční zpráva TE-SAT, je terorismus rozdělen do kategorií na základě motivace útoku, a reflektuje tím také situaci v Evropské unii. Jednou z kategorií je tedy islámský terorismus, který je motivován extrémní a násilnou interpretací koránu. Další kategorií jsou národní a separatistická hnutí, za které můžeme považovat skupiny jako ETA nebo kurdskou PKK, které bojují za svou nezávislost a jsou motivovány zejména nacionalismem, etnikem či náboženstvím. Jako poslední kategorii rozlišuje typologie TE-SAT levicové a pravicové teroristické skupiny, od anarchisticky zaměřených, jako například FAI a hnané nenávisť ke kapitalismu, až po takové, které si přejí změnit celý politický systém k obrazu extrémní pravice.⁷

Terorismus se v různých podobách objevuje napříč dějinami a spolu se světem se vyvíjí. Pro různorodost pojetí terorismu nemá smysl se v dějinách vracet dále než ke konci 19. století. Násilné činy k zastavení reform v Rusku, které byly cílené na politické představitele, se dají vyložit jako první vývojová forma, a tedy národní terorismus. Ten dále pokračoval po skončení první světové války, kdy se rozlišující útoky změnil v násilí na civilistech. Národní terorismus byl později využíván především jako nástroj k odtržení území od státu, jako tomu bylo u organizací IRA nebo ETA. Na přelomu 60. a 70. let 20. století teroristé začínají prosazovat politické cíle, kdy požadují, aby cizí stát změnil svou vnitřní nebo zahraniční politiku, a tím nastupují útoky mířené na cíle v cizích státech. S nimi terorismus nabývá

⁶ PIKNA, B., *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. Vyd., Praha: Linde, 2006, s. 29–30. ISBN 9788072016150

⁷ TE-SAT 2007, *Eu terrorism situation and trend report*, [online]. © 2007 [cit. 2018-07]. dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2007-eu-terrorism-situation-trend-report>

mezinárodních rozměrů. Nejen přepravu teroristů, ale i způsob zabití většího počtu lidí usnadnila letecká doprava, a k šíření strachu přispěla možnost okamžitého šíření zpráv pomocí moderních médií. Nejdůležitějším faktorem je ale v případě mezinárodního terorismu mezinárodní politika, kdy si teroristické organizace kladou požadavky ohledně americké pomoci Izraeli či spolupráce západních zemí s tzv. odpadlickými státy Blízkého a Středního východu. Po sovětské invazi do Afghánistánu v 70. letech se vedle politických odůvodnění terorismu začíná objevovat náboženský motiv a spolu s ním se objevuje i nová metoda sebevražedných útoků (viz. Typy teroristických útoků). Po událostech z 11. září 2001 nastupuje éra globálního terorismu, jehož prostřednictvím se teroristické skupiny snaží o změny v mezinárodních vztazích na globální úrovni, sítě těchto organizací jsou rozmístěny po celém světě a oběťmi jsou lidé všech národností, rasy, vyznání atd.⁸

V závislosti na úmyslu a způsobu útoku se terorismus dělí na tři typy, konkrétně na demonstrativní, destruktivní a sebevražedný. Demonstrativní terorismus začíná nejčastěji politickým problémem, na který je z pohledu teroristů třeba upozornit, ať už na národní nebo mezinárodní úrovni. K přilákání pozornosti využívají únosy nebo dopředu ohlášené výbuchy. Tomu je tak hlavně proto, že jejich cílem není co nejvyšší počet obětí, ale pouze získání pozornosti veřejnosti. Destruktivní terorismus se již uchyluje k zabíjení, jedná se však o rozlišující útoky na předem vytipované konkrétní představitele společenských kruhů.⁹

V rámci problematiky útoků na měkké cíle, kterou se tato práce zabývá, je nejvýznamnějším typem sebevražedný terorismus. Jak již bylo zmíněno, tato podkategorie terorismu se objevuje spolu se vznikem náboženského motivu a stává se běžnou součástí gerilové války teroristických organizací. Narozdíl od prvních dvou typů terorismu je sebevražedný útok nerozlišujícím zabíjením, a kromě přilákání pozornosti má za cíl co nejvyšší počet obětí a škod v rámci vyvolání strachu mezi veřejností.¹⁰ Pro útok, při němž pachatel položí svůj život, je klíčová jeho motivace, a tím i jeho poslušnost organizaci, která za útokem stojí. Útočník musí splňovat podmínky, kdy si je vědom svého jednání a musí si uvědomovat i sám sebe. Znaky sebevražedného útoku shrnuje definice Yorama Schweitzera z izraelského Institutu pro studia národní bezpečnosti: „*sebevražedný teroristický útok, (je) jako*

⁸ EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007, s. 152-155. ISBN 978-80-246-1317-8

⁹ EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007, s. 156. ISBN 978-80-246-1317-8

¹⁰ EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007, s. 156. ISBN 978-80-246-1317-8

*politicky motivovaný násilný útok spáchaný sebe si uvědomujícím jednotlivcem (...), který aktivně a úmyslně způsobuje sebe odpálením svoji vlastní smrt, jakož i smrt jím vybraným cílům. Předem uvážená jistá smrt pachatele je nezbytnou podmínkou pro úspěch útoku.*¹¹

V podstatě se dají útočníci rozlišit na ty, kteří vyhledávají mučednickou smrt, a na ty, kteří jsou ochotni dobrovolně zemřít. Právě z náboženských důvodů považují útočníci sami sebe za aktivisty za dobrou věc. Věří, že po mučednické smrti je čeká odměna, a to usnadňuje získat je k tomu, aby takový čin provedli. Zároveň je také náboženská víra důvod, proč útočníci a organizace stojící za nimi označení „teroristé“ odmítají. Prostředek útoku je tedy na stupni důležitosti až po jistotě útočnickovy smrti, kdy je podmínkou, že nemá šanci na záchranu. Při náboru a školení těch, kteří jsou připravováni pro to, aby se v budoucnosti stali útočníky, je využíváno poměrů v oblastech, ze kterých tito lidé pocházejí, ať se to týká obyvatel z oblastí Blízkého a Středního východu, nebo potomků imigrantů, žijících v zemích západního světa, kterými lze manipulovat na základě jejich hledání duchovna, smyslu života či pouze jejich frustrace. Na základě odborných studií lze říci, že sebevražedný terorismus je výsledkem spojení aspektů, kterými jsou motivace skupin podporujících terorismus, ideologie, ke které se odkazují, osobní motivace útočníka a společenská podpora. V rámci studie čečenského terorismu byl upřesněn sebevražedný útok i za podmínek selhání. Aby byla úmyslu prokázána dostatečná vážnost, postačí, když je útočník připoutaný k detonačnímu zařízení, oblečený do výbušné vesty, pokud řídí vozidlo naložené výbušninami nebo se jen pohybuje směrem k cíli. Ze závěru studie vyplývá, že jako sebevražedný atentátník může být označen i ten, komu se útok nepodaří – musí však přiznat úmysl zemřít a zabít.¹²

Sebevražedný terorismus je hlavním nástrojem organizací, jako jsou nebo byly Hamás, Hizballáh, Islámský džihád, Al-Kaidá apod. Až do 70. let 20. století se sebevražedné typy útoků objevovaly pouze na Blízkém východě a jen ojediněle. Bylo tomu tak do izraelské invaze do Libanonu v roce 1982, kdy hnutí Hizballáh začalo používat sebevražedné útoky ve větší míře, a to i proti mezinárodním jednotkám. Později se útoky rozšířily mezi další

¹¹ SCHWEITZER, Y. In: DANICS, Š. a TUČEK, L., 2008 *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. [online]. © 2008 [cit. 2018-07], dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie/ideovy-a-sociokulturni-kontext-sebevrazedneho-utoku-proliferace-mucednicke-subkultury>

¹² DANICS, Š. a TUČEK, L., 2008 *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. [online]. © 2008 [cit. 2018-07], dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie/ideovy-a-sociokulturni-kontext-sebevrazedneho-utoku-proliferace-mucednicke-subkultury>

organizace a zaměřily se na civilní oběti. Mezi útočníky se okolo roku 2000 začalo objevovat stále více žen nebo dětí. Zlomová událost ze září 2001 pak přinesla nejen změnu v hrozbě mezinárodní bezpečnosti, ale i nárůst tohoto typu útoků, které mají stále vzestupnou tendenci a jejichž taktika se nadále vyvíjí.¹³

To že tyto útoky jsou přijímány v zemích, jejichž náboženství sebevraždu či útok na nevinné odsuzuje, umožňuje dezinterpretace koránu radikálními islamisty¹⁴ a procesy, které úmysly a s nimi i způsoby útoků ospravedlňují a zajišťují jejich legitimitu a podporu veřejnosti. K celé problematice sebevražedných útoků v kulturním kontextu společností, které jsou přímými účastníky, se vyjadřují Štefan Danics a Leoš Tuček v článku pro Vojenské rozhledy z roku 2009. Organizace musí v první řadě prokázat, že jejich úmysl je čistý a jistý proto, aby byl čin podobného typu oslavován a zároveň aby byl přijat společností. Jak násilný akt legitimizovat, je hlavním úkolem právě teroristické organizace, protože jeho přijetí a podpora společností je významnou podmínkou úspěšnosti sebevražedného násilí. Takové činy chápou útočníci jako smysluplné a mají pocit, že tím zachraňují svůj národ a své náboženství a že jimi plní své závazky vůči své rodině, jejich hodnotám, a jsou přesvědčeni, že naplňují svůj smysl života. Protože jsou přesvědčeni o čistotě svých úmyslů, dochází k zaměňování pojmu sebevražedného násilí a mučednické smrti. I když se jedná pouze o odlišnou bojovou taktiku, v jejich očích je to druh boje za svůj národ či náboženství, a mučednickou smrt vnímají jako nejvyšší poctu. Teroristy interpretována mučednická kultura je tedy ospravedlněna, i přes to, že korán sebezáhube výslovně zakazuje (Korán 4:29-30). K takovému prolnutí a transformaci kultury dochází, pokud se do běžného vnímání promítají určité tradice oslavující mučednictví a doplňují je strach, ve kterém se daná společnost nachází, a veřejná podpora násilí. Islamismus tedy islámu pouze využívá, a to přeměnou náboženských zásad v politická hesla, a největší význam přisoudil obětování se. Tím je usnadněn nábor a ochota útočníků zemřít při plnění jejich úkolů. Článek, který analyzuje problematiku mučednické kultury, se dotýká i tématu symboliky v sebevražedných útocích. Pojednává o násilí, které je svým způsobem veřejným představením a pro největší úspěšnost jsou místa pro veřejné představení násilí dobře vybrána tak, aby se odehrála na symbolickém místě nebo v symbolickou dobu. Představování násilí je zároveň přirozené pro místa, ze

¹³ ČEJKA, M., *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 128. ISBN 978-80-87029-19-0

¹⁴ ČEJKA, M., *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007, str. 167. ISBN 978-80-87029-19-0

kterých jsou útočníci rekrutováni. Spolu s legitimováním útoků souvisí takzvaná dehumanizace obětí. Potencionální cíle musejí být v očích teroristů odlidštěny až do podoby něčeho, čím je třeba opovrhovat a co je třeba nenávidět. K takovým transformacím představ či jejich vytvářením dochází ve formě mediální propagandy, pohádek pro děti, učebnic, kázání duchovních atd. Autoři výše zmiňovaného článku zvolili přístup analyzování kultury, ze kterého sebevražedný terorismus vychází, a vysvětlují, jak dochází ke spojení mezi náboženstvím a sebevražedným násilím i jak vnitřně funguje myšlení společností, kterých se to týká; tedy jak společnost dokáže podpořit činy, které jsou v rozporu s jejími hodnotami.¹⁵

1.3 Vymezení pojmu měkký cíl

Ať už je cílem terorismu šíření strachu nebo politický nátlak, nebylo by možné ho dosáhnout bez prostředníků vyslané zprávy, a to obětí a míst, na která je útok zaměřen. Specifickou kategorií v rámci teroristických útoků jsou tzv. měkké cíle, neboli „crowded places“. Dokument Soft targets protection Institute, který vychází z dat projektu START pořádaného Marylandskou univerzitou, uvádí, že více než polovina teroristických útoků je spáchána právě na měkké cíle.¹⁶ Dokumenty Soft targets protection Institute spolu s dokumentem Ministerstva vnitra nesoucím název Ochrana měkkých cílů – která jako první v České republice tento pojem vystihuje, jsou mými výchozími body v základní charakteristice měkkých cílů a tvoří základ pro hlubší zkoumání problematiky v dalších částech práce. Vedle množství útoků je třeba si v rámci útoků na měkké cíle uvědomit význam, který mají pro přístup veřejnosti k terorismu. Protože měkké cíle svým způsobem představují civilní, veřejný sektor, je jejich ochrana, odolnost a připravenost na útok synonymem pro získání odolnosti civilního obyvatelstva. Právě z toho důvodu se dále obsah práce zabývá nejen otázkou, jaké faktory způsobují jistou přitažlivost těchto cílů pro teroristické organizace, ale také pohledy těch, kterých se situace nejvíce týká a kteří v celém procesu ochrany měkkých cílů hrají významnou roli, a to samotných měkkých cílů jako takových.

Jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně stráženy a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se

¹⁵ DANICS, Š. a TUČEK, L., 2008 *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*. [online]. © 2008 cit. 2018-07], dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie/ideovy-a-sociokulturni-kontext-sebevrazedneho-utoku-prolifera-ce-mucednicke-subkultury>

¹⁶ KALVACH, Z., *Definice měkkých cílů*, (1. verze), Soft targets protection institute, z.ú. Praha, 2017, s. 2

jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromáždění vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice, muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce.¹⁷ Pro zobecnění pojmu a s ohledem na to, že neexistuje obecná definice, lze vycházet z faktů vybraných bezpečnostní komunitou. Termín měkké cíle bývá nejčastěji používán jako: „*označení míst s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům (...), tyto útoky přesahují standardní možnosti samotných napadených subjektů se zabezpečit a bránit útokům na úrovni běžné kriminality. Jejich následky současně bývají fatální.*“¹⁸ Metodika základů ochrany měkkých cílů vydaná Ministerstvem vnitra pokračuje v analýze dané problematiky a uvádí vzrůstající tendenci ze stran teroristických organizací útočit právě na měkké cíle. Co způsobuje vyšší přitažlivost těchto míst a dělá je tak nejvhodnějšími cíli útoků, bude rozebráno v dalších kapitolách. Konkrétní měkké cíle se od sebe navzájem odlišují, ve své základní podobě však lze nalézt podobné znaky. Může to být fakt, že jsou tato místa veřejně přístupná. Ve většině případů se dále jedná o místa bez omezení vstupu, kdy jediným omezením může být poplatek a také se až na výjimky otevřených prostor nacházejí v uzavřených budovách.

S ohledem na druh nebezpečí se měkké cíle dělí na ty, které jsou ohrožené osamocněným útočníkem, a na ty, které jsou ohroženy teroristickou skupinou nebo jinou skupinou (například zločineckou organizací). Dalším rozdílem mezi měkkými cíli je doba jejich působení. Jsou rozděleny na ty, které provozují svou činnost pouze dočasně, ať už s placeným vstupem (jako různé kulturní akce), nebo za dobrovolné vstupné (demonstrace, maratony, trhy atd.) a na ty, které mají trvalou působnost a mohou využívat jak venkovních, tak i vnitřních prostorů. Měkké cíle lze posuzovat i na základě tzv. ‚peak time‘ – tím se rozumí doba kdy se na daném místě pohybuje nejvyšší počet lidí a může znamenat konkrétní hodinu, den nebo roční období.¹⁹

Konkrétní instituce, které jsou měkkými cíli, jsou vystaveny různým rizikům. Je rozdíl, jestli je cílem dopravní prostředek, který umožňuje zasáhnout naráz velký počet lidí a zároveň s tím i ochromit infrastrukturu, nebo jestli útok zasáhne hotel, ve kterém se nachází hosté vícero národností a v kombinaci s mezinárodními konferencemi a večírky se situace

¹⁷ KALVACH, Z., *Definice měkkých cílů*, (1. verze), Soft targets protection institute, z.ú, Praha, 2017, s. 2

¹⁸ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 5

¹⁹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017, s. 8

zhoršuje. Většina měkkých cílů bývá, jak už bylo řečeno, symbolickými místy. To mohou být náboženské památky, ale i nákupní centra, která představují symbol západní konzumní společnosti. Obchodní domy je zároveň těžké efektivně zabezpečit. Vyšší zabezpečení lze vidět na kulturních nebo sportovních akcích, jedná se ale o omezený, ohraničený prostor, s vysokým počtem návštěvníků, který je odkázán na únikové východy. Úspěšný útok znamená vysoké ztráty na životech. Co se týká následků na mentalitu společnosti, ta je v rámci ztrát na životech nejzranitelnější v případě dětských obětí. Školská zařízení jsou snadným cílem a je prakticky nemožné je zabezpečit. Vedle škol jsou dalším zranitelným místem nemocnice. Nachází se v nich velké množství osob, které jsou většinou závislé na péči jiných, dále se počet osob navyšuje o návštěvníky a zaměstnance. Přístup do nemocničních zařízení je volný po dvacet čtyři hodin, sedm dní v týdnu a také se v nich nacházejí zásoby chemického a nebezpečného materiálu. V případě veřejných institucí, kterými jsou úřady na úrovni centrálních nebo nižších a vyšších samosprávních celků, se počet návštěvníků zvyšuje v závislosti na úředních hodinách a je tak možné odhadnout vhodnou dobu pro útok.²⁰

1.4 Měkké cíle, tvrdé cíle, kritická infrastruktura

K vymezení pojmu měkkého cíle je třeba odlišit ho od dalších podobných subjektů, a tedy i potencionálních cílů, které ovšem nesplňují podmínky pro to, aby byly označeny za měkké cíle. Jsou to tvrdé cíle a kritická infrastruktura. Tvrdé cíle neboli ‚hard targets‘ mohou být prostory, které jsou z části otevřené veřejnosti, i prostory uzavřené nepovolaným osobám. Útok na tato místa je však pravděpodobnější, a od měkkých cílů se liší zejména ve způsobu a úrovni zabezpečení, které je uskutečněno v návaznosti na pravděpodobnost útoku. Nejčastěji se jedná o vojenská zařízení, a tak je jejich ochrana na vyšší úrovni, protože se jedná o prostory, které s útoky počítají, a jsou tedy patřičně vybaveny a připraveny. Stejně tak i kritická infrastruktura může obsahovat místa, kde se nevyskytuje větší počet osob – což nesplňuje podmínku crowded places, nebo naopak místa s běžně vyšší koncentrací lidí, ale ze stejného důvodu jako tvrdé cíle – tedy její zabezpečení, nespádající pod kategorii měkkých cílů. Ochrana kritické infrastruktury spočívá v zachování jejích prvků, na rozdíl od ochrany měkkých cílů, kdy se jedná přednostně o ochranu osob. Zároveň je zabezpečení kritické infrastruktury na vyšší úrovni než zabezpečení měkkých cílů, protože je zahrnuto v plánu

²⁰ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 6-7

krizové připravenosti a je zastřešeno zvláštními právními předpisy.²¹ Nejen základní charakteristické prvky, ale právě přístupy k jejich zabezpečení rozdělují potencionální cíle do kategorií kritické infrastruktury měkkých cílů a tvrdých cílů. To přináší dilema ohledně zabezpečení měkkých cílů, které je mnohem komplikovanější než u dalších dvou kategorií. Měkké cíle nejsou zajištěny zvláštními právními úpravami, jako je tomu u kritické infrastruktury, a nemají ani profesionální zabezpečení, jako je tomu u tvrdých cílů, kde je samozřejmostí vojenská přítomnost. U měkkých cílů nastává problém hlavně v otázce lidských práv a svobod. Na veřejném místě nelze bez důvodu zatýkat podezřelé, pokud se nedopustí trestného činu, nelze kontrolovat přítomnost zbraní (pokud se jedná o místa bez detektoru) a z etického hlediska nelze ani rozmístit větší počet bezpečnostních kamer tak, aby byl útok odhalen před tím, než k němu dojde. Měkké cíle je možno zabezpečit pouze s ohledem na to, že se jedná o veřejné prostory, které neumožňují profesionální ochranu a jsou tedy nejrizikovější skupinou z potencionálních cílů. K problematice ochrany měkkých cílů se budu vracet v průběhu práce.

²¹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017, s. 6-7

2. Charakteristika teroristických útoků na měkké cíle

Způsob útoku závisí na okolnostech, jakými jsou osoba pachatele nebo pachatelů, popř. jejich napojení na organizovanou skupinu, a liší se také podle toho, co nebo kdo je objektem útoku. Také se způsoby útoku mění s dobou. Jejich vývoj lze sledovat už od prvních útoků na měkké cíle - s přibývajícemi bezpečnostními opatřeními se pochopitelně měnila i taktika útočníků. Posun v prioritách při útocích lze pozorovat hlavně na použitých prostředcích. Ty se vyvíjejí od výbušnin ve vozidlech, výbušných vest, nastražených náloží v poštovních zásilkách, přes žhářství, útoky chladnou zbraní, střelnou zbraní nebo braním rukojmí až po využívání dopravních prostředků jako smrtící zbraně. To všechno se dělo se záměrem překvapit a zaútočit tam, kde je to nečekané. Na základě použitých metod lze teroristické útoky členit do kategorií bombových útoků, ozbrojených či neozbrojených útoků, útoků na infrastrukturu, atentáty nebo braní rukojmí. Vedle útoků na měkké cíle existují také útoky zaměřené na vojenské, vládní či policejní objekty – jak už bylo řečeno na tvrdé cíle, kritickou infrastrukturu a další cíle. Z praktických důvodů a pro větší efekt převládají mezi útoky ty, které využívají ručních zbraní – tedy chladnou a střelnou zbraň, na dalším místě, pokud se početnosti týká, jsou útoky výbušninou, a to nejvíce v případech, kdy je výbušnina použita sebevražedným útočníkem, dále to bývají výbušniny nastražené nebo použité ve vozidle. Příklad toho, jak se způsoby útoků vyvíjejí a vylepšují, je vidět na zatím posledním trendu, kterému se říká ‚car-ram‘, tedy na útoku, který je proveden tak, že útočník najede automobilem do davu lidí.²² Kvůli bezpečnosti na silnicích okolo sebe neustále slyšíme upozornění na to, že jízda za volantem může být život ohrožující, že má řidič v ruce zbraň. Pokud někdo automobil (nebo nákladní vůz atd.) skutečně cíleně jako zbraň použije s úmyslem zabít, získává tak volně dostupný a obtížně vystopovatelný způsob, jak útok provést. Stačí se do jakéhokoliv vozidla vloupat, nebo si ho i jen půjčit a bezpečnostním složkám potrvá nějakou dobu, než zjistí, kdo byl útočníkem. Že je tento typ útoku také mnohem rychlejší a efektivnější, není třeba dodávat.

Jako model pro charakteristiku útoků na měkké cíle lze použít seznam teroristických útoků, které proběhly na území Evropy od začátku používání sebevražedného násilí na civilní obyvatelstvo až po současnost. Jak již bylo řečeno v úvodu, tato práce se zabývá útoky na měkké cíle po 11. září 2001, a proto seznam, který se zaměřuje na území Evropy, obsahuje

²² *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017, s. 11-12

útoky od roku 2004. Na příkladech je vidět postupný vývoj způsobů útoků od roku 2004 do roku 2017 a také variace různých měkkých cílů a odlišné okolností každého z nich. (Pro uvedení příkladů vychází autorka ze speciálu serveru aktuálně.cz, který se zabýval charakteristikou útoků a profilem útočníků v Evropě.)

11. března 2004 – Madrid

Při útoku, ke kterému se přihlásila teroristická organizace Al-kaidá (přestože to nebylo nikdy prokázáno), bylo použito celkem deset výbušnin, které explodovaly v ranní špičce ve 4 městských vlacích. Výbušniny byly schované v batozích a umístěné v jednotlivých vagónech. Přímých útočníků bylo 6, ale až 29 osob bylo ve věci zatčeno. Vedle materiálních škod měl útok na svědomí až 200 zraněných a 193 mrtvých. Cílem byli lidé povětšinou cestující do práce.

7. července 2005 – Londýn

Čtyři útočníci spolu s dalšími 52 oběťmi zemřeli po odpálení výbušnin. Stejně jako útočníci v Madridu zvolili dopravní prostředky a na cíle zaútočili v ranní špičce. Tři výbušniny byly odpáleny v asi minutových intervalech, rozmístěny v různých vlacích metra a poslední explodovala asi hodinu poté na palubě autobusu. Vyšetřování potvrdilo, že útočníci jednali na vlastní pěst, inspirováni teroristickými organizacemi.

7. ledna 2015 – Paříž

Po útocích v Madridu a v Londýně, kde bylo použito výbušnin, proběhly v Paříži v lednu 2015 útoky na redakci Charlie Hedbo za použití střelných zbraní. Policejní zátah na některé z útočníků, které se podařilo dosáhnout, vyprovokoval další zabíjení v košer obchodě o několik bloků dál, kde poslední z útočníků držel rukojmí a požadoval zrušení zátahu na své společníky. Celkem dvanáct osob přišlo o život při útoku na redakci a další čtyři lidé zemřeli při pokusu přemoci posledního útočníka, který je s dalšími lidmi držel jako rukojmí v obchodě. Všichni pachatelé byli zabití policií.

13.-14. listopadu 2015 – Paříž

K útokům, ke kterým se přihlásila organizace IS, došlo po 21. hodině 13. listopadu a jejich cíli byly noční klub, stadion, kavárny a okolní ulice. Bylo použito jak střelných zbraní, tak i výbušnin a měly za následek přes 400 zraněných a 130 mrtvých (plus 7 zabitých útočníků). Pachatelé, kteří se odpálili na stadionu, tak učinili u vchodu, protože byli zadrženi bezpečnostní službou, která kontrolovala vstupující návštěvníky. V klubu došlo ke střelbě, použití ručních granátů a braní rukojmí. Při zásahu policií se dva útočníci odpálili a třetí byl

zastřelen. K zásahu došlo asi 20 minut po půlnoci. Na třech různých ulicích došlo ke střelbě a v kavárně byla použita výbušná vesta. Pouze v kavárně nezemřeli, kromě útočnicka, žádní lidé.

22. března 2016 - Brusel

Organizace IS se přihlásila také k útokům, ke kterým došlo v Bruselu v březnu 2016. Útoky za pomoci výbušnin měly za následek přes 300 zraněných a 32 mrtvých (plus tři mrtví útočníci). V ranních hodinách se dva útočníci odpálili na letišti v Bruselu, kde byla později odhalena a zneškodněna i třetí výbušnina. Později toho dne došlo k explozi na stanici metra poblíž Evropského parlamentu, kdy výbušninu odpálil poslední z pachatelů.

14. července 2016 - Nice

Útok, při kterém byl jako zbraň použit car-ram. K zabití 86 lidí bylo třeba pouze jednoho útočnicka, který najel nákladním autem na promenádu v Nice a projel davem lidí v co nejvyšší rychlosti. Po téměř 2 kilometrech jízdy se ho podařilo policii zastřelit. Útočník vyjadřoval podporu IS, ale žádná vazba nebyla prokázána, a tak se předpokládá, že se dotyčný nechal pouze inspirovat.

Červenec 2016 – Německo

Během jednoho týdne se událo hned několik teroristických útoků na území Německa. Při prvním napadl pachatel při jízdě v metru ostatní cestující, sekerou. O čtyři dny později došlo ke střelbě na civilisty jedním útočnickem v Mnichově. Dva dny poté se jeden útočník vyhodil do vzduchu ve městě Ansbach. Při těchto útocích bylo čtyřicet lidí zraněno a dvanáct jich zemřelo včetně tří útočnicků.

19. prosince 2016 – Berlín

Při útocích, které se odehrály na vánočních trzích v Berlíně, bylo jako zbraň znovu použito vozidlo. Útočník nejprve zabil muže, kterému nákladní auto patřilo, a poté s ním vjel na místo, kde se konaly vánoční trhy. Při zvýšené rychlosti a s vypnutými světly urazil asi 80 metrů, než ho mnohé nárazy přinutily zastavit a uprchnout. Útok měl za následek 11 zabitých lidí a útočník, kterému byly prokázány vazby k IS, byl zastřelen o čtyři dny později v Itálii.

22. března 2017 - Londýn

Na Westminsterském mostě najel pachatel do davu lidí osobním autem. U Westminsterského paláce z vozidla vystoupil a nožem zaútočil na policistu. Celá akce stála životy čtyř lidí a útočnicka, který byl zastřelen policií. Zraněných osob bylo okolo padesáti. K útoku se následně přihlásil IS, tato informace však nebyla potvrzena.

22. května 2017 - Manchester

Za pomoci výbušniny se odpálil sebevražedný atentátník u vchodu do koncertní haly v Manchesteru. Spolu s útočником zemřelo 22 osob a na 200 jich bylo zraněno. K události došlo těsně po skončení koncertu, a tak útočnickovi stačilo odjítit nálož u vchodu, aby zasáhl jak účastníky koncertu, tak i ty, kteří na ně čekali venku před halou. Stejně jako u některých předchozích útoků byla prokázána vazba na IS.

3. června 2017 - Londýn

Tři útočníci najížděli dodávkou do chodců na London Bridge, následně do chodců bodali noži. Odtud pokračovali do nedaleké restaurace, kde také pobodali několik lidí. Tři útočníci byli zastřeleni a při útoku bylo zabito sedm lidí. Dalších padesát osob bylo zraněno. Protože vazba na žádnou teroristickou organizaci nebyla prokázána, předpokládá se, že se útočníci pouze nechali inspirovat a jednali na vlastní pěst.

17. srpna 2017 – Barcelona

Při útocích v Barceloně a blízkém okolí v srpnu 2017 bylo použito auto, střelné zbraně a výbušniny. Podezřelých osob bylo celkem dvanáct, ale potvrzených útočníků bylo jen šest. K prvnímu útoku došlo v Barceloně, kdy útočník najel osobním autem do davu lidí v jedné z nejméně zaplněných částí města a zabil přitom čtrnáct lidí. Pachatel se následně podařilo uprchnout. Po půlnoci útok pokračoval ve městě poblíž Barcelony, kdy pět mužů oblečených ve výbušných vestách a vyzbrojených noži najelo do kolemjdoucích lidí. Při tomto útoku zemřela 1 osoba a všech 5 útočníků. K těmto útokům se přihlásil IS.²³

Při porovnání všech těchto útoků si lze všimnout změn při jejich provádění. Týká se to jak počtu útočníků či obětí, tak i zejména použitých prostředků, které jsou určitou adaptací na bezpečnostní opatření použitá a vyvinutá v průběhu let. Od používání výbušnin se další útoky zaměřují na použití chladných a střelných zbraní, až po car-raming, který se stal buď hlavním nebo alespoň pomocným nástrojem při útocích (njetí autem do davu lidí a následně útok například noži atd.) Výše popsané útoky jsou jedny z největších a nejvíce medializovaných a také jsou ukázkovými útoky na měkké cíle. Přesto však je to jen zlomek všech útoků, které se odehrály jen v Evropě. Analýza povahy útoků stejně jako reakce bezpečnostních složek je důležitá pro eliminaci nebezpečí v dopravních prostředcích, na frekventovaných ulicích a promenádách, při kulturních akcích, ve veřejných podnicích atd. Navzdory tomu, že na evropském území bylo spácháno mnoho teroristických útoků i před 11. zářím 2001, je znatelné, jak právě tyto zářijové události změnily pohled světa na terorismus. Analýza

²³ VÍTKOVÁ K., KUNC T., 2018 *Teroristické útoky v Evropě tváře teroru*. [online]. © 2018 [cit. 2018-08] dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/teroristicke-utoky-v-evrope-islamsky-stat-al-kaida-terror/r~019035664f9911e894960cc47ab5f122/?redirected=1538476723>

teoretika Richarda Jacksona tuto skutečnost potvrzuje a doslova hovoří o „vymazání paměti ve vztahu k předchozím teroristickým útokům“.²⁴

Útoky, při kterých umíraly nevinné oběti, se datují až stovky let nazpět. V historických análech je možné najít například záznamy o teroristických útocích v Jeruzalémě v 1. století před naším letopočtem, nebo o islámských teroristických útocích na počátku 2. tisíciletí v oblasti Perského zálivu. V moderních dějinách mnoha evropských zemí jsou teroristické útoky zaznamenávány už od poloviny 19. století, ať už za nimi stála levicová nebo pravicová hnutí, popřípadě hnutí separatistická. Od roku 2004 přibývají ve zvýšené míře i útoky islámských teroristů. Tito náboženští extremisté však nejsou jediní, kdo páchá útoky v novém tisíciletí. Za zmínku stojí například útoky z 11. dubna 2011 v Minsku, kdy dva útočníci, kteří protestovali proti tamní vládě, odpálili výbušninu na stanici metra.²⁵ Dalším útokem na měkký cíl je exploze a následná střelba 22. července 2011 v Norsku, kdy z obou činů byl obviněn a také za ně odsouzen Andres Breivik.²⁶ K útoku na civilisty došlo na Ukrajině 13. ledna 2015, kdy separatistická skupina zaútočila granátem na autobus.²⁷

Seznam teroristických útoků od počátku nového tisíciletí je plný převážně nábožensky motivovaných útoků, sebevražedných útoků, které jsou velmi často namířeny na měkké cíle. Pro jejich veliké množství jsem vybrala jen ty, které nejvíce přitáhly pozornost veřejnosti. K medializaci útoků se vyjadřuje Miroslav Mareš v rozhovoru pro Euroskop: „*Teroristické útoky se v posledních dvou letech staly součástí každodenního zpravodajství. Útoky v Madridu v roce 2004 či v Londýně 2005 byly něčím hodně výjimečným, i proto způsobily až šokovou reakci evropských států. Oproti tomu nyní po celé sérii útoků v Německu nebo nejnověji v Londýně se z toho vlastně stává běžné, vágní zpravodajství.*“²⁸ Mareš dále poukazuje na pokles sofistikovanosti útoků a přechod od promyšlených a dlouho plánovaných útoků,

²⁴ FAJMANOVÁ V., 2017 *Vnímání terorismu: jaký vliv má narativ a jeho šíření*. [online]. © 2017 [cit. 2018-08], dostupné z: <http://www.iir.cz/en/article/vnimani-terorismu-jaky-vliv-ma-narativ-a-jeho-sireni>

²⁵ Podrobnosti.ua, *В Беларуси умерла еще одна жертва теракта*. [online]. © 2011 [cit.2018-08], dostupné z: <http://podrobnosti.ua/766064-v-belarusi-umerla-esche-odna-zhertva-terakta.html>

²⁶ SEIERSTAD, A, *One of Us: The Story of Anders Breivik and the Massacre in Norway*. Virago Press (UK), 2013, s. 5. ISBN 9781944195663

²⁷ Unian.net, *Прокуратура расследует обстрел автобуса под Волновахой по статье теракт*. [online]. © 2015, [cit. 2018-08], dostupné z: <https://www.unian.net/society/1031447-prokuratura-rassleduet-obstrel-avtobusa-pod-volnovahoy-po-state-terakt.html>

²⁸ POSPÍŠIL P, cit. MAREŠ M, 2017, *Teroristické útoky jsou častější a méně sofistikované*. [online]. © 2017 [cit. 2018-09], dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8801/28893/clanek/mares-teroristicke-utoky-jsou-castejsi-a-mene-sofistikovane/>

obsahujících například odpalování náloží atd., k útokům, které mohou být páčány spontánně a nevyžadují žádné velké přípravy či promyšlení.²⁹

²⁹ MAREŠ, M. In: POSPÍŠIL P, 2017 *Teroristické útoky jsou častější a méně sofistikované*. [online]. © 2017 [cit. 2018-09], dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8801/28893/clanek/mares-teroristicke-utoky-jsou-castejsi-a-mene-sofistikovane/>

2.1 Atraktivita měkkých cílů

Měkké cíle nejsou atraktivní pouze pro teroristické skupiny, které využívají sebevražedných útoků ať už za použití výbušniny, vozidla či zbraní. K dalším útokům v přítomnosti vyššího počtu osob a tím pádem i vyššího počtu potenciálních obětí – jako například nastražení výbušniny, únosy nebo fyzická napadení - patří i útoky, které jsou připisovány skupinám organizovaného zločinu nebo rasisticky či nenávislně motivovaným útočníkům.³⁰ Není ani pravidlem, že konkrétní cíl předurčuje způsob útoku. Neexistuje seznam, který by napevno odhaloval, jaké útoky a od kterých skupin hrozí konkrétním cílům. U uzavřených objektů jsou pro útočníky přitažlivé zejména vstupy, zadní vchody nebo místa v těsné blízkosti objektu. U venkovních akcí jsou spíše ohroženy centra pozornosti (prodejní stánky, pódia) a davy lidí.³¹

Na otázku, co navyšuje atraktivitu měkkého cíle a tvoří ho tak ideálním terčem útoku pro teroristické skupiny, odpovídá už samotná charakteristika těchto míst. Ať už se jedná o restauraci, obchodní dům nebo nádraží, po předchozím prozkoumání místa lze i v jednom bodě zasáhnout v jednu chvíli veliké množství lidí a způsobit tak větší škody než například při atentátu na konkrétní osobu. Do výše zmíněných objektů stejně jako do mnoha dalších je umožněn přístup rovnou z ulice nebo ze stanice metra a podobně. Jejich otevřenost a přístupnost veřejnosti je tedy jedním z hlavních indikátorů jejich přitažlivosti. Nejen že poskytují útočníkům veliké množství potenciálních obětí, ale také jim usnadňují nenápadné prozkoumání prostorů při plánování, vstup do objektu bez povšimnutí a případně je pro útočníka i možné místo útoku snadněji opustit, pokud to má v úmyslu. Většina objektů, jako jsou třeba nákupní centra, nabízí možnost parkování pro zákazníky a v jejich blízkosti nebo přímo v budově se nachází prostory garáží, které tak samy o sobě umožňují útok (tím může být například ukrytí náloží v autě atd.). Dalším faktorem, který navyšuje atraktivitu měkkého cíle, je nedostatečná nebo dokonce žádná ochrana těchto míst. Pokud se v objektech ochranka nachází, není dostatečně vybavena a není připravena při útoku zasáhnout, natož mu zabránit. Obvykle je úloha ochranky omezena na ochranu před krádežemi nebo výtržnostmi. To pomáhá útočníkům nejen útok provést, ale také v něm pokračovat až do příjezdu profesionálních jednotek. Vzhledem k tomu, že se jedná o veřejně přístupné prostory, ve kterých se pohybuje veliký počet lidí, je prakticky nemožné všechny kontrolovat či podrobovat osobní prohlídce, a to samé platí i o monitorování těchto míst. V důsledku toho mají pachatelé možnost se do objektu dostat, aniž by vzbudili nějakou pozornost a pronést s

³⁰ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 9

³¹ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 13

sebou i zbraně nebo výbušniny, a bývají tedy odhaleni, až když zahájí útok. Objekty jsou v první řadě vybírány na základě významu a dostupnosti, a bývá vybrán ten, kde je nejvyšší pravděpodobnost těch největších škod. Jinými slovy si teroristé vybírají ty cíle, na které je lehké zaútočit a kde není potřeba zdlouhavého a podrobného plánování. Měkké cíle jsou vybírány zejména teroristy, kteří jsou pod nátlakem a kteří hledají možnost, jak co nejrychleji ukázat svůj postoj a zanechat zprávu pro své „nepřátele“ a jejich podporovatele. Je známo, že teroristickým skupinám jde především o šíření poselství, a hlavně také strachu, který jejich čin ve veřejnosti vyvolává. Také tímto způsobem usilují o získání dalších podporovatelů a nových členů. Tomuto jejich záměru významně napomáhají média, dnes již celosvětově dostupná, která o jejich činech informují. Teroristům výrazně pomáhá skutečnost, že na rozdíl od tvrdých cílů jsou měkké cíle snadno přístupné a také neexistují žádná omezení ke zveřejnění informací o útocích na ně. Nejenže oběti na životech přitahují pozornost médií, ale čím déle útok trvá, tím tato pozornost narůstá, a právě z toho důvodu berou teroristé rukojmí - doba provedení teroristické akce a pozornosti, kterou jim veřejnost věnuje, se tím prodlouží.³²

Z metodiky Základy ochrany měkkých cílů lze vyčíst faktory, které navyšují atraktivitu měkkých cílů a shrnout je do těchto bodů³³:

1. otevřenost veřejnosti
2. kvalita bezpečnostního personálu
3. množství osob v prostorách
4. přítomnost policie
5. přítomnost médií
6. symboličnost cíle

Z analýzy teroristických útoků v Evropě od roku 2014, kterou zpracoval právě Soft targets protection institute, vyplývá, že v rámci symboliky se atraktivita měkkého cíle navyšuje zejména s vazbou na židovskou, případně umírněně muslimskou symboliku a také s vazbou na symboliku západní civilizace, jako jsou vánoční trhy, národní oslavy atd. Analýza zmiňuje také faktor mezinárodní návštěvnosti cíle, tedy letiště, turistické akce, koncerty, sportovní akce apod. Pozornost je třeba věnovat i rozdílným motivacím k útoku. Ty se mohou lišit na základě výběru místa, který je buď náhodný – hovoříme pak o psychicky narušeném

³² MOELLER, H., M., 2016, *Why soft targets terrorist attacks will remain a threat*, [online]. © 2016 [cit. 2018-09] dostupné z: <https://globalriskinsights.com/2016/07/soft-target-terrorist-attacks/>

³³ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 18

jedinci, nebo je cíl vybrán na základě osobní vazby (může jít o žáka školy, zaměstnance atd.)³⁴. Nejdůležitější pro útočníka nebo útočnický je ale fakt, že útokem na měkký cíl lze způsobit tak vysoké škody, ať už materiální, na zdraví či na životech, že je přilákání pozornosti médií zaručené, a tím je úkol způsobit na psychiku veřejnosti úspěšně splněn.

³⁴ KALVACH, Z., *Definice měkkých cílů*, (1. verze), Soft targets protection institute, z.ú, Praha, 2017, s. 2

3. Možnosti zlepšení ochrany měkkých cílů v ČR

Tato práce se zabývá zkoumáním, do jaké míry jsou si měkké cíle vědomy faktu, že mohou být cílem útoku, a také tím, jestli a jak jsou na tuto možnost připraveny. Aby mohla být jejich vyjádření správně posouzena, je důležité připomenout, co by měly instituce, kterých se to týká, vědět a jak by se měly správně na eventualitu útoku připravit. Za tímto účelem čerpá tato kapitola z oficiálních materiálů vydaných ministerstvem vnitra.

„Není smyslem se pokoušet statisticky spočítat jak, kdy a kde bude na cíl zaútočeno. Exaktně matematicky predikovat u násilných útoků lze totiž v praxi pouze ve velmi omezeném počtu specifických případů. Žádný obecný exaktní vzoreček na to neexistuje. Ze zkušenosti vyplývá, že největší přínos má samotné zamýšlení se (tedy vlastně zodpovězení si série klíčových otázek) nad každým způsobem útoku a jeho modelování na chráněném objektu.“³⁵ – Takto shrnuje přípravu na ochranu měkkých cílů zatím nejnovější metodika pod hlavičkou Ministerstva vnitra a Soft targets protection institute, nesoucí název „Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle“. Ta pojednává obecně o tom, jakým způsobem posoudit svou zranitelnost a jak nejlépe odhalit, rozpoznat a odvrátit připravovaný útok z hlediska svých specifík. Je třeba, aby si měkké cíle uvědomily potencionální hrozbu a byly schopné určit povahu těchto hrozeb. Díky tomu mohou samy odhalit slabá místa v zabezpečení objektu.³⁶

Jako nejpodstatnější prvky, kterým je třeba věnovat pozornost, uvádí metodika analýzu rizik, při které je třeba zohlednit umístění a provozní režim. Jako předpoklad pro úspěšnou analýzu uvádí nutnost vycházet ze zkušeností napadených měkkých cílů; díky těmto zkušenostem lze následně upřesnit představu o tom, kde je třeba navýšit zabezpečení a také kterému zaměstnanci náleží takový rozbor. Každý měkký cíl by měl brát v úvahu, kdy se v objektu pohybuje nejvíce lidí (návštěvníků i zaměstnanců), kdy je vůči útoku nejzranitelnější a která místa jako vstupy, východy, centra dění atd. by mohla být snadným terčem útoku.³⁷ Podle metodiky vyhodnocení ochrany měkkých cílů lze pravděpodobnost útoku určit podle dostupnosti prostředků, které by mohly být při útoku použity, dále podle

³⁵ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 21

³⁶ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 6

³⁷ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 17-18

toho, jestli se takový útok v minulosti vyskytl, a nakonec také podle toho, jak složité by bylo jeho provedení.³⁸

„Vyhodnocením pravděpodobnosti a dopadů útoku lépe porozumíme, kdy a kde jsme jakými útoky ohroženi. Výpočtem míry ohroženosti a jejím zkoumáním pak lze zjistit, kdy a kam je nutné zaměřit pozornost. Smyslem je zacílit bezpečnostní opatření efektivně na místa a dobu, kdy jsme relevantními útoky skutečně ohroženi.“³⁹ Měkký cíl by měl tedy pro své zabezpečení v první řadě vyhodnotit míru ohrožení, určit potenciaální hrozby, stanovit, jaké by mohly být jejich dopady a co je třeba vylepšit, aby jim bylo zabráněno, a na tomto základě navrhnout systém bezpečnostních opatření, která budou danému cíli vytvořena na míru.

Problematikou ochrany měkkých cílů, jejím vylepšováním a doporučenými postupy se zabývají publikace vydané Ministerstvem vnitra. Jsou to Koncepce ochrany měkkých cílů 2017-2020 a Základy ochrany měkkých cílů, ze kterých dále v této kapitole bude práce vycházet. Téma zabezpečení měkkých cílů jako celek zahrnuje vícerou problematiku. Systém ochrany měkkých cílů v České republice se dá rozdělit na tři pilíře. Prvním je metodické vedení a vzdělávání. Pokud budou potenciaální cíle útoku informované a připravené reagovat, minimalizuje to případné ztráty na majetku, zdraví i životech. Druhý pilíř se týká finanční stránky věci a zabývá se dotační podporou. Ta je ve většině případů nutná a má sloužit i k motivaci subjektů podílet se na vlastní ochraně. Posledním pilířem ochrany měkkých cílů je komunikace, spolupráce a výměna informací. Ty udávají základní komponenty, bez nichž nelze měkké cíle zabezpečit nebo přispět k jejich ochraně a udávají tak směr publikací, dokumentů a metodik, které se tímto tématem zabývají.⁴⁰

Koncepce ochrany měkkých cílů staví svá doporučení a přednesení tématu na obecných principech, podle kterých by si měkké cíle měly uvědomit, že za svou bezpečnost, kromě samotného státu, odpovídají primárně oni samy. Těmito principy jsou uvědomění si odpovědnosti za své zabezpečení, proaktivní přístup, spolupráce s dalšími cíli a integrovaným záchranným systémem, a nakonec použití vlastních zkušeností. V tomto ohledu metodika

³⁸ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 22-24

³⁹ KALVACH Z., VANGELI B., *Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018, s. 39

⁴⁰ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017, s. 22-24

poskytuje pomoc zejména doporučeními pro majitele objektů i jejich zaměstnance, jak se na hrozby připravit, jak jim předejít nebo jak snížit jejich následky.⁴¹

V publikaci *Základy ochrany měkkých cílů* jsou uvedeny už konkrétní principy, metody a prvky, které slouží ke zvýšení ochrany. Obsahuje také řadu doporučených postupů pro různé nebezpečné situace. Jedná se stále o stejný princip, tedy analýzu rizika, při které je třeba definovat chráněný zájem, potenciální hrozbu a její zdroje, pravděpodobnost, že k riziku dojde, odhad následků, co je třeba udělat, aby k ohrožení nedošlo apod.⁴² Měkký cíl má tedy promyšlené a zanalyzované riziko, a s těmito informacemi musí pracovat dál. Za zmínku určitě stojí jedna z konkrétních metod uvedených v publikaci, a to metoda „odstrašit-odhalit-reagovat-zmírnit dopad: „*Jde o metodický nástroj, který ověřuje účelnost bezpečnostních opatření a řešení hrozeb, jejichž dopad chceme opatřením snížit. S metodou pracujeme tak, že k výčtu možných incidentů, které byly pro daný objekt vyhodnoceny jako relevantní a chceme je minimalizovat, přiřadíme opatření pro odstrašení, včasné odhalení, reakci a snížení dopadu incidentu. Po vytvoření finální podoby bezpečnostního systému zpětně ověřujeme, zda opatření poskytují řešení u stanovených hrozeb ve fázi před, při i po incidentu.*“⁴³ Veškerý metodický postup a další práce s analyzovanými informacemi zasazuje metodika do časové osy, konkrétně do období před útokem, během útoku a po něm.

V rámci vlastního zabezpečení musí měkký cíl disponovat svým vlastním bezpečnostním systémem. Literatura uvádí prvky, které takový systém tvoří a dělí je na fyzické, elektronické a mechanické. Fyzická ochrana je častá forma ochrany a obvykle se jedná o ostrahu objektu nebo osobu vrátěného. Elektronickými prvky jsou například čidla, která zachytí pohyb a vydají signál, kamerové systémy nebo systémy kontroly vstupu. K mechanickým prvkům ochrany patří bezpečnostní dveře, neprůstředné sklo, bariéry proti vjezdu vozidel apod. U všech zmíněných prvků hraje hlavní roli účelnost, kompatibilita a jejich spojení s dalšími prvky, a teprve až potom se dostává na řadu jejich kvalita. Jednotlivě prvky samy nezaručí stoprocentní ochranu cíle, ale pokud jsou spojeny s dalšími, zpomalí průběh útoku a umožní organizaci jeho eliminaci nebo protiútok. V běžném životě se můžeme setkat s jednotlivými prvky bezpečnostního systému, aniž bychom jim věnovali zvýšenou pozornost, ale každý měkký cíl využívá těch prostředků, které mu povaha objektu

⁴¹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017, s. 5

⁴² Managementmania.com, *Řízení rizik*, [online]. © 2018 [cit.2019.01], dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizeni-rizik>

⁴³ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 12

dovolí. V nákupním centru vidáme hlídkující ostrahu, v bankách kamerový systém a na koncert musíme projít detektorem kovu. Tyto a mnohé dalších prvky mají za úkol v první řadě případného útočnicka odstrašit anebo následně (přesně podle již zmíněné časové osy) omezit působení útočnicka a eliminovat tak následky útoku.⁴⁴

V rámci ochrany si musí být vlastník měkkého cíle vědom jeho organizační struktury, aby byl schopen realizovat bezpečnostní opatření, a musí dobře znát bezpečnostní plány vytvořené pro konkrétní objekt. Dále musí vědět, jaké má zdroje a prostředky k zajištění bezpečnosti, aby vůbec mohl bezpečnostní opatření přijímat. Je doporučeno, aby byl určen bezpečnostní manažer, který bude mít o rozpočtu na bezpečnost přehled. Měkký cíl také musí být schopný vyhodnotit, zda je situace, ve které se nachází, opravdu krizová, musí být schopný určit, na co se při ohrožení zaměřit, co upřednostnit atd. Jinými slovy v rámci ochrany měkkého cíle je třeba využít nejlépe SWOT analýzy (strenghts, weaknesses, opportunities, threats), která pracuje se silnými a slabými stránkami objektu, s tím, jaké jsou příležitosti k ochraně i jaká jsou rizika. Na základě této analýzy se měkký cíl musí rozhodnout, na co je třeba se při rozvoji svého zabezpečení zaměřit. Lze tak zabránit přehnané paranoie a používání bezpečnostních prvků, které k ochraně objektu nepřinesou více užitku, a umožní to vybrat si ty nejúčinnější v rámci charakteru objektu i jeho okolí.⁴⁵

Předchozí informace jsou zahrnuty v Koncepci ochrany měkkých cílů. Ještě jednou shrnuto, měkký cíl tedy musí znát sebe a svá bezpečnostní specifika. Musí vědět, kdy je nejzranitelnější, jaká je jeho finanční situace, jaké jsou možnosti personálu a kolik času a prostředků může na zabezpečení věnovat.

O zapojení neodborného personálu se zmiňují všechny metodické postupy, příručky, literatura, principy i metody, které se ochranou měkkých cílů zabývají. Jedná se totiž o neoddělitelnou součást daných objektů, která může být nápomocná při prevenci a identifikaci nebezpečných situací a při zmírňování jejich nežádoucích dopadů. Zároveň se jedná o první potencionální oběti při útoku. Pro měkký cíl by tedy mělo platit, že by měl chránit v první řadě nejen životy návštěvníků, ale i zaměstnanců daného objektu.

Jestliže pro širokou veřejnost platí pravidlo „Utíkej, schovej se a v krajním případě bojuj!“, u zaměstnanců objektů, které jsou měkkými cíli, se předpokládá mnohem lepší připravenost. Na většině měkkých cílů se nenachází bezpečnostní personál a o to více je nutné připravit běžné zaměstnance i jejich nadřízené na potenciální útok. Už dopředu by měly být

⁴⁴ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 15-17

⁴⁵ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 22

mezi zaměstnance rozděleny úkoly tak, aby v případě nutnosti každý věděl, co má udělat. Všichni zaměstnanci by také měli být poučeni o tom, s jakými riziky se mohou setkat v rámci konkrétního objektu. Dále by měli vědět, jak mohou identifikovat podezřelé chování, předmět nebo vozidlo. Samozřejmostí je poučení o chování v případě útoku nebo jiného bezpečnostního incidentu (jak a koho informovat o svém podezření, jak se správně rozhodovat, kde je vhodné místo k evakuaci, jak reagovat na výhružný telefonát atd). Pomoc neodborného personálu lze využít u všech fází incidentu. Při prevenci je úkolem běžných zaměstnanců, aby udělali vše pro to, aby zabránili útoku. Tím však není myšlena eliminace útočnicka, ta je ponechána profesionálním složkám. Místní personál má znatelnou výhodu, kterou je znalost objektu, a tím pádem i možnost v rámci prevence odhalit předměty nebo osoby, které se vymykají místní rutině. Zaměstnanci tak mohou na situaci upozornit dříve než profesionálové, pro které je prostředí i osoby v něm cizí. Místní personál musí být připraven reagovat, pokud již útok probíhá. Zaměstnanci by měli znát obě varianty evakuace a vědět, kdy kterou použít (v jakých situacích se dostat z budovy ven a v jakých se uzamknout uvnitř). Běžným zaměstnancům se doporučuje zmírňovat konflikt, pokud to situace umožňuje, varovat co nejvíce lidí a zabránit jim v přístupu k incidentu, pomoci jim utéct, a jestliže to není možné, tedy se schovat, a pokud to situace vyžaduje, útočnickovi vzdorovat – bojovat.

V poslední fázi je běžný personál zapojen do zmírňování dopadů po incidentu. Měkký cíl se musí postarat o veškerá potřebná opatření, než na místo dorazí složky integrovaného záchranného systému. Pro místní zaměstnance to znamená izolovat místo incidentu, poskytnout první pomoc a odvést lidi do bezpečí. Po příjezdu složek integrovaného záchranného systému můžou místní zaměstnanci pomáhat při činnostech, které těmto složkám usnadní práci, mohou je navigovat, dále mohou komunikovat s médii a přesměřovávat jejich dotazy na tiskového mluvčího nebo jinou pověřenou osobu a dále mohou pomáhat s evidencí raněných nebo s evidencí opuštěných předmětů.⁴⁶

Pokud jde o čas a prostředky, které cíl na své zabezpečení vynaloží, řeší tuto problematiku již zmiňovaná dotační podpora. Jednotlivá ministerstva čerpají finance na podporu ochrany institucí, které spadají do jejich resortu. Prioritou měkkých cílů by při jejich vlastním zabezpečení mělo být odstrašit útočnicka a předejít útoku. Kromě samotného zabezpečení může k případnému odstrašení pomoci například medializování bezpečnostních prvků apod. Nejúčinnější prevencí je včasné rozpoznání podezřelé aktivity jedinců, předmětů

⁴⁶ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 22-26

nebo vozidel v objektu. V České republice se ve veřejném sektoru aplikuje metoda, která se nazývá detekce podezřelého chování. Je to aktivní bezpečnostní přístup, který má za úkol útoku zabránit nebo ho zkomplikovat tak, aby byly jeho účinky co nejmenší. Měkký cíl by se měl tedy soustředit i na takové aktivity jako je třeba provokace (zkouška) bezpečnostního systému atd. Z toho vyplývá, že tou nejcennější informací, kterou měkký cíl má, je znalost sebe sama a své rutiny. Na základě toho si může být vědom jistých odchylek a být ve střehu. Poté co bylo rozpoznáno podezřelé chování, následuje jeho ověření. Je třeba zaměřit se na podezřelou osobu, a pokud se ukáže, že se jedná o útočníka, který je připravený k útoku, je třeba okamžitě reagovat a provést preventivní akci s cílem zmírnit dopady útoku (jako uzavření dveří apod.)⁴⁷

Mezi doporučeními Ministerstva vnitra se v rámci připravenosti měkkého cíle nacházejí rady, jak se zachovat při různých bezpečnostních incidentech, jak reagovat na výhružný telefonát, nález podezřelého předmětu a vozidla, dále doporučení, jak postupovat při obdržení podezřelé zásilky a jakým způsobem komunikovat s integrovanými záchrannými složkami po telefonu.

Je třeba zmínit i úlohu Policie České republiky, jejíž přítomnost je při útoku i při podezření na něj nezbytná. Policie ale může pomoci v prevenci, buď radou nebo svou přítomností.⁴⁸ Co se týká dodržování těchto rad a metod, záleží na objektu, tedy na samotném měkkém cíli. To samé platí i pro to, zda se jeho majitel alespoň trochu zajímá o bezpečnost své instituce, nebo zda se zajímá o současnou bezpečnostní situaci, která by mohla na něj, jeho zaměstnance, návštěvníky a okolí mít veliký vliv. Každý majitel, provozní nebo vlastník, bude vycházet z jiných zkušeností. Může přijímat některá rozhodnutí na základě toho, v jaké lokalitě se objekt nachází (hlavní město, pochybná čtvrť, vesnice apod.), nebo jak moc je zranitelný (přítomnost nemocných lidí, malých dětí, nebezpečných látek a další). Pokud se vedení některých veřejných objektů rozhodne nevynakládat čas, úsilí a finanční prostředky na zvýšení své bezpečnosti, jedná se o jejich rozhodnutí a nezbývá jim než doufat, že běžně používané bezpečnostní prvky (jako přítomnost požárního plánu, hasicí techniky a únikových východů, které jsou ze zákona povinné pro veřejné instituce⁴⁹) budou i nadále dostačující. Pokud vedení objektu nebude brát i ty méně pravděpodobné hrozby na lehkou váhu, nemůže nic pokazit vyčleněním času, financí a prostoru pro zpracování krizového plánu, školením či

⁴⁷ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 26-29

⁴⁸ *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016, s. 35-40

⁴⁹ Zákon 133/1985 Sb. §2, o požární ochraně

nácvikem pro zaměstnance, investicí do bezpečnostní technologie anebo alespoň zamyšlením se sám nad sebou, nad potencionálními riziky a scénáři, jak se s nimi vypořádat.

Praktická část

4. Vztah občanské veřejnosti k měkkým cílům

Ochranou měkkých cílů se samozřejmě zabývají příslušné složky a orgány Ministerstva vnitra České republiky. Neméně důležitou roli ale hraje občanská veřejnost. Podstatným faktorem při ochraně měkkých cílů se stává informovanost a postoj veřejnosti k zajišťování bezpečnosti.

4.1 Měkké cíle jako představitelé veřejného sektoru

Téma měkkých cílů je dnes na veřejnosti populární. Zajímavý a jistě ne ojedinělý je názor izraelského historika a profesora na katedře dějin Hebrejské univerzity v Jeruzalémě Yuvala Noaha Harariho: *„Přehnanou reakcí vytvářejí (vlády) větší nebezpečí než samotní teroristé. Ti jsou jako moucha, která zničila obchod s porcelánem. Slabý hmyz nepohne jediným šálkem na čaj, najde si proto býka a bude mu bzučet v uchu tak dlouho, až jej rozzuří k nepřičetnosti. Ten pak krátek s porcelánem rozdupe na padrt’.*⁵⁰

Pokud hovoříme o měkkých cílech, lze si je představit jako synonymum pro občanskou veřejnost. Přece jen se útoky zacílené na civilisty odehrávají na místech, která nazýváme měkkými cíli, a útoky proti desítkám či stovkám jsou ve výsledku mířeny proti miliónům lidí po celém světě. V rámci této práce se autorka na měkké cíle zaměřuje hlavně kvůli svému pocitu, že představují občanskou veřejnost, a protože jejich postoj, zapojení, odolnost nebo zranitelnost vykresluje ty samé vlastnosti společnosti, jejíž jsou součástí. Tato společnost pak působí na svou vládu, a tím se z měkkých cílů stává účinný nástroj, který má zásadní vliv na ochranu před terorismem a boj s ním.

Teoretická část této práce se doposud zabývala zejména vymezením pojmů terorismus a měkký cíl. V rámci těchto cílů jsem se soustředila především na jejich charakteristiku, způsoby útoků existujících i potencionálních, a v neposlední řadě na existující návrhy opatření. V České republice dodnes k žádnému vyloženě teroristickému útoku na měkký cíl nedošlo a veškerá doporučení a strategie v boji proti hrozbě terorismu vychází ze zkušenosti v místech, která byla zasažena. Právě pro určitou absenci teroristických útoků, a i pro jejich nízkou pravděpodobnost, se zdá, že většina veřejnosti – spolu s měkkými cíli - podobný útok nepředpokládá. Zároveň je ale možné vypozařovat rostoucí obavy z podobného útoku, který by v budoucnu mohl přijít. Tato společenská nálada je ovšem spíše záležitostí nedostatečné

⁵⁰ HARARI Y., N., *Homo Deus-stručné dějiny zítřka*, LEDA, 2017, s. 27. ISBN 978-80-7335-502-9

informovanosti obyvatelstva, jeho snadné manipulovatelnosti a neochoty připustit si nevědomost v problematice teroristických útoků. Postoj veřejnosti - společnosti - ovlivňuje postoj státu k boji proti terorismu jako takovému, kdy stát musí reagovat na obavy občanů. Těmto společenským obavám je třeba věnovat pozornost, pokud se hodláme bavit o zlepšení odolnosti veřejnosti – potažmo měkkých cílů. Vyšší míra informovanosti o možných hrozbách, stejně jako schopnost rozpoznat pravdivé informace od záměrně nepravdivých, vede ke snížení rizika jak skutečných útoků, tak nežádoucí paniky.

Dalším nástrojem, který vyžaduje vylepšování v rámci technické vybavenosti a postupů, jsou zasahující složky. Cílem této práce ale není seznam toho, jakým způsobem vylepšit postupy zásahových jednotek či jak přimět obyvatelstvo ke kritickému myšlení – i když se jedná o klíčové komponenty v boji proti terorismu. Tato práce se zaměřuje především na to, jakým způsobem se měkké cíle vyrovnávají s hrozbami, zda se řídí návrhy metodických postupů nebo zda si jsou vůbec vědomy své role v celé záležitosti. Pro praktickou část práce se proto autorka rozhodla provést empirické šetření formou rozhovoru. Jako vzorek bylo vybráno několik měkkých cílů - každý jiného charakteru - a příslušným osobám bylo následně položeno deset stejných otázek formulovaných tak, aby bylo možné zjistit zejména jejich povědomí o problematice, zda si samy uvědomují možné ohrožení, jestli vědí o svém postavení při hrozbě teroristického útoku a také zda jejich zabezpečení odpovídá doporučeným návrhům na zlepšení ochrany měkkých cílů.

Vybraná zařízení, kterým byly položeny otázky, jsou nemocnice, střední škola – gymnázium, market, restaurace a pořadatelé festivalů. Při výběru zařízení bylo přihlédnuto zejména k charakteru těchto měkkých cílů, kdy byly záměrně vybrány poměrně rozdílné instituce. Každá z nich má jiné způsoby vedení a strukturu organizace, jiné formy zabezpečení, jinou úroveň zranitelnosti a v každé z nich se pohybuje jiná skupina obyvatel – ať už to jsou žáci, pacienti, návštěvníci nebo zaměstnanci. Při výběru jsem také předpokládala, že v každé z těchto institucí bude jiná forma a úroveň zabezpečení – ostrahu lze očekávat spíše v nákupním centru než ve škole, v nemocnici podléhají poměrně důkladnému zabezpečení léky a dokumentace pacientů atd.

Položené otázky měly, jak už bylo řečeno, určit především, do jaké míry jsou si měkké cíle vědomy toho, že se mohou stát terčem případného útoku a zda se samy před hrozbou tohoto útoku nějak chrání, popřípadě, jestli jsou lidé, kteří se v místech, která jsou měkkými cíli, nějakým způsobem školeni pro případ útoku. V první řadě bylo třeba zjistit, jakou pozici

dotazovaná osoba zastává a zda má v kompetenci řešení bezpečnosti. Tato otázka měla vyloučit situaci, kdy by na dotazy odpovídala nekompetentní osoba. Zároveň také bylo možné zjistit, jestli organizace vůbec má zaměstnance, který má bezpečnostní otázky na starosti. Další otázkou zjišťovala, jaká je pro danou organizaci nejpravděpodobnější hrozba z pohledu této organizace. Respondent na tuto otázku mohl odpovídat na základě zkušenosti nebo jen podle svého názoru. Další otázka směřovala k tomu, jestli odpovídající osoba vůbec ví, co to je měkký cíl, a to nejdůležitější, zda existuje v organizaci povědomí o tom, že jsou měkkým cílem. V tu chvíli přichází samozřejmě na řadu vysvětlení tohoto pojmu, aby dotazovaná osoba v případě, že není s problematikou seznámena, mohla odpovědět a pochopila, že se jí samotné týká. Následující otázka se týkala zabezpečení měkkých cílů, a i tady bylo třeba poskytnout vysvětlení. Konkrétně to, že i přes odpovědnost vlády leží primární ochrana, prevence a zabezpečení organizace na jejím majiteli či řediteli. V rámci toho bylo třeba zjistit, zda jsou v instituci používané nějaké bezpečnostní prvky, a pokud se nejedná o utajenou informaci, tak případně jaké bezpečnostní prvky to jsou. (U měkkých cílů obvykle bezpečnostní prvky bývají naopak viditelné, protože to snižuje atraktivitu těchto cílů.) Protože je tato práce zaměřena na teroristické útoky na měkké cíle, byla další otázka směřována k tomu, zda organizace považuje teroristický útok za pravděpodobný, a ať už bude odpověď ano nebo ne, tak z jakých důvodů. V této části bylo zásadní, jestli se organizace před terorismem nějak chrání proto, že považuje hrozbu terorismu za relevantní, a tedy chce být připravena, nebo jestli je ovlivněna médii atd. Tam, kde odpověď na tuto otázku vyzněla záporně – tedy že organizace nepovažuje útok za pravděpodobný, bylo třeba se dozvědět, jaký má k tomu důvod, například jestli je to proto, že v České republice dosud k žádnému nedošlo apod. Pokud jde o zabezpečení proti terorismu, další otázka zní, jakými způsoby se organizace chrání před hrozbou tohoto typu – tedy hlavně preventivní činnost nejen jako instalace bezpečnostních prvků, ale i pořádání školení nebo cvičení. Poslední položená otázka zjišťovala subjektivní pocit bezpečí. Konkrétně, zda se dotyčná osoba (ať už jako občan nebo představitel měkkého cíle) cítí bezpečně a důvěřuje státu v otázce boje proti terorismu.

4.2 Empirické šetření

Jak už bylo řečeno, empirické šetření proběhlo ve formě rozeslání dotazníků zástupcům různých měkkých cílů. Dotazník měl podobu rozhovoru a obsahoval deset otázek stejných pro všechny subjekty. Na některé bylo možné odpovědět ano či ne, u některých se jednalo o otevřenou odpověď, která vyžadovala konkrétní názor či postoj. Při výběru

dotazovaných byl kladen důraz na to, aby se jednalo o rozdílné instituce, které jsou charakterizovány rozdílným typem návštěvníků, pracovní a otevírací dobou, možným zabezpečením a celkově svou povahou. Pro účely empirického šetření byl dotazník formou rozhovoru, odeslán pěti subjektům, které na otázky odpověděly a dotazník zaslaly zpět. Návratnost dotazníků byla tedy stoprocentní. Osloveni byli zaměstnanci nemocnice, gymnázia, marketu, restaurace a pořadatelé festivalů. Ve všech případech byla dotazovaná osoba na vedoucí pozici.

Rozdíly se objevují u druhé otázky ohledně kompetencí v rámci bezpečnosti. Například i přes to, že v nemocnici byl dotazovanou osobou vedoucí oddělení, není zabezpečení místa jeho pracovní náplní – kromě běžných činností jako zamykání dveří, schránek apod. Podobně tomu bylo u zástupce ředitele gymnázia, který se bezpečností zabývá pouze v rámci plnění pokynů ředitele školy a spíše se tu jedná o bezpečnost budov v době, kdy jsou prázdné. Ředitel marketu uvedl, že je zodpovědný za jeho celkový chod a také za činnost ostrahy. V případě vedoucí provozovny restauračního zařízení byla uvedena kompetence k uzamčení dveří a přivolání policie. Pořadatel festivalů má na starosti kompletní zabezpečení a spolupráci s bezpečnostními firmami.

Podle názoru jednotlivých respondentů, nebo z jejich zkušenosti, se lišily i možné nejpravděpodobnější hrozby. V nemocnici byla odpovědí na tuto otázku jednoznačně krádež. Na gymnáziu se nejvíce počítá s požáry a mají zde zkušenosti s telefonickým ohlášením bomby v objektu. V marketu vidí nejpravděpodobnější hrozbu v tom, že se zde pohybuje velký počet lidí, kteří nevědí, jak se chovat nebo reagovat v případě nějakého nebezpečí. Počítají zde ale také s požáry a telefonáty oznamujícími bombu. Provozní restaurace vychází ze zkušenosti a uvádí, že nejpravděpodobnější je v jejich případě konflikt mezi návštěvníky. Na festivalech představují hrozbu většinou agresivní či podnapilí návštěvníci.

Na otázky, které zjišťovaly znalost pojmu měkký cíl a povědomí o tom, že dané instituce do této kategorie spadají, odpověděli téměř všichni dotazovaní záporně. Kladná odpověď na obě dvě otázky přišla od pořadatelů festivalů. V případě nemocnice zohledňovala dotazovaná osoba to, že její kompetence spadá pouze na její oddělení a že vedení celé nemocnice bude mít o této problematice nějaké povědomí a v případě gymnázia zástupkyně ředitele věděla o útocích na středních školách v zahraničí, nicméně k tomu, jak postupovat v případě stejné nebo podobné situace ve své škole, žádné přesné instrukce neměla.

K bezpečnostním prvkům se vyjádřili všichni dotazovaní, a odpovědi se mezi

institucemi lišily jen mírně, protože většinou se všude využívá bezpečnostních prvků jako kamerový systém nebo požární východy a hasicí technika. V nemocnici je použito zejména kamerového systému a alarmů, únikových východů a požární technika a další zabezpečení probíhá v rámci uzamykání dveří a schránek apod. Na gymnáziu je použit video vrátný, kamerový systém a vstup je zpřístupněn pouze žákům a zaměstnancům za použití čipů. Dále jsou přítomny únikové východy a hasicí technika. V marketu se kromě kamerového systému, únikových východů a hasicí techniky využívá zaměstnanců ostraha. V dotázané restauraci nejsou kromě únikového východu a hasicí techniky použity žádné bezpečnostní prvky a v případě konfliktu je přivolána policie. Pořadatelé festivalů mají v rámci zabezpečení prostor smlouvu s bezpečnostními agenturami, které střeží návštěvníky i majetek.

Ani v jedné z vybraných institucí nepředpokládají hrozbu teroristického útoku, a když, tak pouze teoreticky. Důvody k tomu jsou téměř všude stejné – a to že k útokům v České republice zatím nedochází, a víra v to, že se to odehrává pouze v zahraničí, popřípadě že jsou konkrétní instituce příliš malým cílem. V žádném z dotazovaných zařízení neprobíhají školení či cvičení k zvýšení prevence proti teroristickým útokům nebo zlepšení a zrychlení reakce v případě, že by k útoku došlo. Pouze v rámci pořádání festivalů dochází ke konzultaci mezi pořadatelem a bezpečnostní agenturou, která je samostatně na podobné situace školená. Co se týká důvěry v zabezpečení státem, většina odpovědí se shoduje v tom, že jsou si jisti, že se problematikou zabývají odborníci a na veřejných místech fungují bezpečnostní opatření.

4.3 Návrh na zlepšení ochrany měkkých cílů

Z průzkumu samozřejmě nelze získat data reprezentující všechny měkké cíle v České republice. Jedná se pouze o vzorek měkkých cílů, tedy o jednotlivé instituce a jejich vlastní postoj, kdy záleží na možnostech a ochotě majitelů a vedení těchto míst. Dá se předpokládat, že většina měkkých cílů využívá zejména prvky požární bezpečnosti, které podléhají kontrolám a musí se zde tedy vyskytovat. Dále jsou poměrně běžné technické bezpečnostní prvky jako kamerový systém a alarmy. Kde to prostředí umožňuje, je přítomna ostraha. Ze vzorku dotazovaných měkkých cílů je vidět nedostatečná informovanost ohledně problematiky útoků na měkké cíle, a proto se nabízí závěr, že návrhem na zlepšení zabezpečení měkkých cílů by měla být především povinná školení ohledně možných hrozeb a důležitosti přípravy na ně. Zaměstnanci by také měli být proškoleni v tom, jak se zachovat v případě různých scénářů. Tím by se dala zlepšit prevence, ale i snížit dopady už vzniklé

hrozby. Dalším možným zlepšením jsou praktická cvičení, do kterých může být zapojena celá organizace. Na některých školách v České republice už proběhlo s žáky a zaměstnanci několik cvičení, která simulovala vniknutí útočníků se střelnými zbraněmi do prostor školy. Pokud by podobná cvičení probíhala nejen na školách ale i na dalších zranitelných místech, zvýšila by se tím odolnost proti už vzniklým hrozbám.

4.4 Odolnost za hranicí měkkého cíle

V rámci boje proti terorismu nelze opomenout složku veřejnosti, tedy občanů, obyčejných lidí. Nejen stát a jeho bezpečnostní složky se musí připravovat a vylepšovat své metody zabezpečení, ale je nutné, aby byla zvýšena odolnost obyvatelstva proti zastrašování. To samo o sobě má totiž značnou hybnou sílu, která působí na stát a jeho postoj k problematice. Jak uvádí bezpečnostní analytik Otakar Foltýn v rozhovoru pro *aktuálně.cz*: „často nevědomky konáme do puntíku přesně to, co islamisté hlásají a chtějí: panikaříme, zpochybňujeme hodnoty demokracie, hledáme extremistické vůdce a nejsme často ani ochotni v boji s terorem akceptovat ztráty na životech.“⁵¹. Pokud lidé přijmou fakt, že se útoky v Evropě odehrávají a že mohou být uskutečněny i v našem státě, nebudou hystericky dělit společnost na dobré a zlé. Nebudou vyžadovat nereálná opatření, aby se nám tato hrozba vyhnula jako třeba hraniční plot, a zvýší se tak odolnost obyvatelstva a tím pádem i odolnost státu. Hlavním problémem je, že se značná část veřejnosti setkává s problematikou terorismu pouze prostřednictvím médií, na jejichž základě je ve společnosti šířen strach. Řešením samozřejmě není neinformovat veřejnost o útocích, ale klíčová je schopnost čtenářů či diváků kriticky posoudit přijaté informace. Postoj založený pouze na hoaxech a dezinformačních zprávách, spolu se stereotypními představami cizí kultury, které se promítnou i jen do čistě informativní zprávy o útoku, má za následek neracionální a unáhlené reakce, které útočnickům pomáhají naplnit jejich cíle a je jim tak připraveno pole pro další působení. Stát, který odráží náladu a postoj svých obyvatel, může svým nepřátelům vyslat zprávu, která je v jejich činnosti povzbudí, anebo zprávu, že se stát terorismem zastrašit nenechá a bude i přes ztráty odolně bojovat dál.

⁵¹ GAZDÍK J, 2017, *Cíle teroristu máme u nosu a sami je islamistům nabízíme* [online]. © 2017 [cit. 01-2019]. dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cile-teroristu-mame-je-u-nosu-a-sami-je-islamistum-nabizime/r~1a314bba871111e7aec7002590604f2e/?redirected=1548065231>

Závěr

Bakalářská práce byla rozčleněna do několika částí. V první části byl definován pojem terorismus a v rámci této části bylo důležité nastínit zejména vznik, vývoj a druhy terorismu, spolu se způsoby útoků. Druhá část si kladla za cíl vymezit pojem měkkého cíle, určit jeho atraktivitu a charakterizovat teroristické útoky zacílené právě na ně. Třetí část obsahuje teoretické podklady pro navýšení zabezpečení měkkých cílů a ve čtvrté části je na základě empirického výzkumu nastíněn pohled veřejnosti k problematice. Zde jsou navržena možná opatření ke zlepšení odolnosti proti teroristickým útokům.

Vytyčené cíle bakalářské práce byly splněny, a to prostřednictvím vymezení minimální definice terorismu, tak jak ji uvádí odborná literatura, dále došlo k přiblížení tématu měkkých cílů, jejich atraktivity, zranitelnosti a možné ochrany, k čemuž byly využity metodické dokumenty vydané ministerstvem vnitra. Ke zjištění postoje měkkých cílů bylo provedeno empirické šetření, kterého se zúčastnilo pět různých měkkých cílů reprezentujících svou kategorii, a na jehož základě byla navržena opatření, která by mohla sloužit k lepší připravenosti na hrozbu teroristických útoků. Tato práce může být využita k porovnání jednotlivých metod zabezpečení s reálným využitím v praxi. Také ukazuje různé postoje dotazovaných měkkých cílů, které tvořily vzorek své kategorie. Práce by mohla také napomoci k tomu, aby byla věnována pozornost všeobecné neinformovanosti a jistého ignorování hrozeb, byť jsou tyto hrozby zatím jen teoreticky možné. Mohla by tak vyvolat aktivitu, která by vedla ke zvýšení povědomí měkkých cílů o jejich vlastní odpovědnosti za svou bezpečnost.

V rámci problematiky terorismu a měkkých cílů se bakalářská práce zaměřuje zejména na lidský faktor, a tedy konkrétně na vnímání problematiky samotnými měkkými cíli, které ve své podstatě reprezentují civilní složku boje státu proti terorismu. I když zabezpečení či zvýšení odolnosti měkkého cíle má spoustu stránek, na které je třeba se zaměřit, vede tato práce k závěru, že tou nejpodstatnější částí celého procesu zvýšení odolnosti měkkého cíle (potažmo části veřejného sektoru) je to, aby si sám uvědomoval svou roli, riziko, které by mohlo nastat, to že svou nevědomostí by mohl sám sobě uškodit a že ve výsledku svým postojem a zapojením může ovlivnit veřejnost, a nakonec i postoj celého státu.

Seznam použité české literatury

1. EICHLER, J., *Terorismus a války na počátku 21. století*. UK v Praze: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1317-8
2. PIKNA, B., *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vyd. Praha: Linde, 2006, ISBN 9788072016150
3. ČEJKA, M., *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0
4. KALVACH, Z., *Definice měkkých cílů*, (1. verze), Soft targets protection institute, z.ú., Praha, 2017
5. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2017
6. KALVACH, Z., VANGELI, B., *Vyhodnocení ohrožení měkkého cíle*, Soft targets protection institute z.ú., Ministerstvo vnitra, Praha 2018
7. *Základy ochrany měkkých cílů*, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 2016
8. HARARI Y. N., *Homo Deus-stručné dějiny zítřka*, LEDA, 2017, ISBN 978-80-7335-502-9

Seznam použité zahraniční literatury

1. SEIERSTAD, A., *One of Us: The Story of Anders Breivik and the Massacre in Norway*.
Virago Press (UK), 2013, ISBN 9781944195663

Seznam použitých českých zdrojů

1. DANICS, Š., TUČEK, L., 2008. *Opravdu rozumíme současné epidemii teroristických útoků?*, [online]. © 2008 [cit. 2018-07]. dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/opravdu-rozumime-soucasne-epidemii-sebevrazednych-teroristicky-utoku-pokus-o-systematizaci-pojmu-terorismus>
2. DANICS, Š., TUČEK, L., 2008, *Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury*, [online]. © 2008 [cit. 2018-07], dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie/ideovy-a-sociokulturni-kontext-sebevrazedneho-utoku-proliferace-mucednicke-subkultury>
3. VÍTKOVÁ, K., KUNC, M., 2018, *Teroristické útoky v Evropě tváře teroru*, [online]. © 2018, [cit. 2018-08], dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/teroristicke-utoky-v-evrope-islamsky-stat-al-kaida-terror/r~019035664f9911e894960cc47ab5f122/?redirected=1538476723>
4. FAJMANOVÁ, V., 2017, *Vnímání terorismu: jaký vliv má narativ a jeho šíření*, [online]. © 2017 [cit. 2018-08], dostupné z: <http://www.iir.cz/en/article/vnimani-terorismu-jaky-vliv-ma-narativ-a-jeho-sireni>
5. POSPÍŠIL, P., 2017, *Teroristické útoky jsou častější a méně sofistikované*, [online]. © 2017, [cit. 2018-09], dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8801/28893/clanek/mares-teroristicke-utoky-jsou-capejsi-a-mene-sofistikovane/>
6. Managementmania.com, 2018, *Řízení rizik*, [online]. © 2018 [cit. 01-2019], dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizeni-rizik>
7. Zákon 133/1985 Sb. §2, o požární ochraně

8. GAZDÍK, J., 2017, *Cíle teroristů máme u nosu a sami je islamistům nabízíme* [online]. © 2017 [cit. 01-2019]. dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cile-teroristu-mame-je-u-nosu-a-sami-je-islamistum-nabizime/r~1a314bba871111e7aec7002590604f2e/?redirected=1548065231>

Seznam použitých zahraničních zdrojů

1. GANOR, B., 2010 *Definig terorism – one man’s terrorist, another man’s freedom fighter?* [online]. © 2010 [cit. 2018-07]. dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/1123/Defining-Terrorism-Is-One-Mans-Terrorist-Another-Mans-Freedom-Fighter#gsc.tab=0>
2. TE-SAT, 2007, *Eu terorism situation and trend report*, [online]. © 2007 [cit. 2018-07]. dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2007-eu-terrorism-situation-trend-report>
3. Podrobnosti.ua, 2011, *В Беларусі умерла еще одна жертва теракта*. [online]. © 2011 [cit.2018-08], dostupné z: <http://podrobnosti.ua/766064-v-belarusi-umerla-esche-odna-zhertva-terakta.html>
- 4.Unian.net, 2015, *Прокуратура расследует обстрел автобуса под Волновахой по статье теракт*. [online]. © 2015, [cit. 2018-08], dostupné z: <https://www.unian.net/society/1031447-prokuratura-rassleduet-obstrel-avtobusa-pod-volnovahoy-po-state-terakt.html>
5. MOELLER, H. M., *Why soft targets terrorist attacks will remain a threat*, [online]. © 2016 [cit. 2018-08], dostupné z: <https://globalriskinsights.com/2016/07/soft-target-terrorist-attacks/>

Přílohy

Příloha I:

Otázky k rozhovoru, pro účely praktické části bakalářské práce

Dobrý den.

Jmenuji se Kateřina Zatloukalová a jsem studentkou třetího ročníku Univerzity Jana Amose Komenského v oboru bezpečnostní studia. V rámci státní závěrečné zkoušky zpracovávám bakalářskou práci na téma „Terorismus a měkké cíle“, v jejíž praktické části se zaměřuji na zjištění postoje veřejnosti a cílové skupiny (měkkých cílů) k problematice – konkrétně k otázkám obecného povědomí a subjektivního pocitu bezpečí. Pro tyto účely také potřebuji vybraným institucím položit deset otázek, na které je možné odpovědět buď otevřeně nebo systémem „ano/ne“.

Dotazník je anonymní a odpovědi nebudou užity jinak než za účelem zpracování bakalářské práce. V práci nebudou uvedena žádná jména ani názvy organizací, pouze typ, o jakou organizaci se jedná, či pozice dotazovaného.

- 1) Jakou zastáváte pozici?
- 2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce?
- 3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti)
- 4) Víte, co představuje pojem ‚měkký cíl‘?

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně stráženy a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice, muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

- 5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů?

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství, kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

- 6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci)

- 7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku?
- 8) (ať už bude odpověď ano či ne) Jaké k tomu máte důvody?
- 9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření?
- 10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan)

Příloha II:

Otázky k rozhovoru, pro účely praktické části bakalářské práce

Dobrý den.

Jmenuji se Kateřina Zatloukalová a jsem studentkou třetího ročníku Univerzity Jana Amose Komenského v oboru bezpečnostní studia. V rámci státní závěrečné zkoušky zpracovávám bakalářskou práci na téma „Terorismus a měkké cíle“, v jejíž praktické části se zaměřuji na zjištění postoje veřejnosti a cílové skupiny (měkkých cílů) k problematice – konkrétně k otázkám obecného povědomí a subjektivního pocitu bezpečí. Pro tyto účely také potřebuji vybraným institucím položit deset otázek, na které je možné odpovědět buď otevřeně nebo systémem „ano/ne“.

Dotazník je anonymní a odpovědi nebudou užity jinak než za účelem zpracování bakalářské práce. V práci nebudou uvedena žádná jména ani názvy organizací, pouze typ, o jakou organizaci se jedná, či pozice dotazovaného.

Nemocnice:

- 1) Jakou zastáváte pozici? - Vedoucí oddělení.
- 2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce? – Do mé kompetence spadá dohled nad bezpečností na oddělení
- 3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti) – Pokus o krádež.
- 4) Víte, co představuje pojem „měkký cíl“? – Nevím.

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně stráženy a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice,

muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů? - Nebyla.

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství-kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření, hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci) - Dokumentace, léky a odběrový materiál jsou v uzamykatelných místnostech a ve skříňkách se zámekem, Část oddělení je přístupná jen pracovníkům, zamyká se. Ostatní prostory jsou přístupné i veřejnosti – pacientům (čekárna a ordinace), v nemocničních prostorách je použit kamerový systém, alarmy a únikové východy.

7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku? – Na oddělení se v takové míře zabezpečením nezabýváme, ale vedení nemocnice by pro podobné situace mělo mít připravená opatření.

8) (ať už bude odpověď ano či ne.) Jaké k tomu máte důvody? - Nestává se to.

9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření? - Nejsou.

10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan) - Nevím o žádných opatřeních, pokud existují, asi se jimi zabývá policie.

Gymnázium:

1) Jakou zastáváte pozici? - Zástupce ředitele školy.

2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce? - Pouze dodržuji nařízení ředitele.

3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti) – Požár a v minulosti se vyskytlo telefonické vyhrožování bombou.

4) Víte, co představuje pojem „měkký cíl“? – Nevím.

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně střežené a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice, muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů? - Nebyla, ale vím, že v zahraničí k útokům na školy dochází, i když to asi nespadá do kategorie teroristický útok.

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství-kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření, hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci) – Ano, jsou. Máme video vrátného, kamerový systém v šatnách, únikové východy, hasičské přístroje a vstup pro žáky a pedagogy na čip.

7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku? - Nepočítáme.

8) (Ať už bude odpověď ano či ne.) Jaké k tomu máte důvody? - I když ojedinele k útokům na školy dochází, nejedná se o teroristické útoky.

9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření? - Ne, nejsou.

10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan) - Jako občan vidím různá bezpečnostní opatření na místech, kde se schází větší počet lidí – sportovní akce, velké koncerty, trhy apod. Jako zaměstnanec školy ve vybavení, které jsem už popsala.

Market:

1) Jakou zastáváte pozici? - Ředitel marketu

2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce? – Celková odpovědnost za chod marketu vč. ostrahy marketu

3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti) - Počet zákazníků (personálu) na jednom místě, v jedné budově / naprostá neznalost (nezkušenost) postupu v případě nebezpečí, rychlost reakce / orientace zákazníků na prodejně v případě nebezpečí

4) Víte, co představuje pojem „měkký cíl“? – Ne (ale, teď už ano).

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně střežené a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice, muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů? – Ne (ale, teď už ano).

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství-kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření, hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci) - Označení nouzových východů. Personál (požární hlídka) je školený na ohrožení typu požár, kdy vyvádí zaměstnance k nouzovým východům, ale jedná se pouze o jednorozhodní teoretické školení. To samé na telefony typu „v objektu je bomba“

7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku? – Pouze teoreticky o nahlášení telefonem – bomba apod. Školení typu – volejte vedení, a to nechá ihned vyvést zákazníky mimo market. Jde spíše o nereálnou hrozbu (žert, pomsta, bez opravdového ohrožení).

8) (ať už bude odpověď ano či ne) Jaké k tomu máte důvody? – Kousek od našeho marketu je větší nákupní centrum, kde je několikanásobná návštěvnost

9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření? – Ne (pokud nepočítáme nahlášení bomby apod...a školení pokladních pro přijetí takového telefonu).

10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan) –Nepočítáme s takovou hrozbou, utěšujeme se tím, že jsme malý/chudý stát...dokud to nepřijde.

Restaurace:

1) Jakou zastáváte pozici? - Vedoucí provozovny

2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce? - V případě nebezpečí mohu zamknout vchod/východ.

3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti) – U nás hrozí nejčastěji konflikty mezi návštěvníky.

4) Víte, co představuje pojem ‚měkký cíl‘? – Nevím.

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně stráženy a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice,

muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů? - Nebyl.

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství-kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření, hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci) – Žádné speciální bezpečnostní prvky nepoužíváme. Do zařízení může během otevírací doby vstoupit kdokoli. V případě konfliktu, který by nedokázali uklidnit naši zaměstnanci, voláme policii.

7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku? - Ne, nepočítáme.

8) (ať už bude odpověď ano či ne) Jaké k tomu máte důvody? - Myslím, že situace u nás není tolik vyhrocená jako v jiných zemích a stejně bychom se útoku těžko bránili.

9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření? - Ne, nejsou.

10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan) – Doufám, že teroristy se zabývají odborníci.

Hudební festivaly:

1) Jakou zastáváte pozici? – Vedoucí produkce

2) Jaké máte kompetence v rámci zabezpečení instituce? – Kompletní realizace produkčního zabezpečení letního hudebního festivalu včetně zpracovávání rozpočtů a nabídek dodavatelů.

3) Jaké jsou podle vás nejpravděpodobnější hrozby pro danou instituci? (názor/ze zkušenosti) – Pár agresivních jednotlivců z řad extrémní pravice a během festivalu návštěvníci pod vlivem alkoholu. Potenciální teroristické aktivity nevnímáme jako aktuální a akutní hrozbu.

4) Víte, co představuje pojem „měkký cíl“? – Ano

(pokud je odpověď ne, tak jako měkké cíle lze chápat objekty nebo prostory, které nejsou vojenské povahy, nejsou profesionálně střežené a nespádají ani pod kritickou infrastrukturu. Měkké cíle se vyznačují vysokým počtem civilních osob, kvůli jejichž vysoké koncentraci a faktu, že se jedná o veřejné prostory, je ztíženo jejich zabezpečení. Jedná se tedy o místa, pro která je typické pravidelné shromažďování vyššího počtu lidí jako například obchodní centra, školy, hotely, nádraží, letiště, sportovní haly, kulturní centra, restaurace, kluby, nemocnice, muzea, náboženské památky, náměstí a další veřejné instituce. – tato místa jsou považována za nejčastější cíle teroristických útoků)

5) Byl/a jste si vědom/a toho, že tato instituce spadá do kategorie měkkých cílů? - Ano

(pozn. za bezpečnost měkkých cílů je odpovědná vláda, nicméně pro jejich množství-kdy stát není schopen fyzicky všechny ochránit, a také pro výhodu jejich majitelů/ředitelů atd. v tom, že znají povahu své organizace podstatně lépe, jsou primární odpovědnost, připravenost a preventivní opatření, hlavními úkoly právě samotných objektů, tedy majitelů, správců nebo ředitelů.)

6) Jsou v instituci použité bezpečnostní prvky? Popř. jaké? (odpovídejte pouze pokud se nejedná o utajenou informaci) – Ano, festival (návštěvníky i materiál) během konání střeží profesionální bezpečnostní agentura.

7) Počítáte v rámci zabezpečení i s hrozbou teroristického útoku? – Teoreticky ano. Během příprav a konzultací s bezpečnostní agenturou toto téma krátce probereme, ale jelikož ho v případě našeho festivalu ani my, ani security agentura nevnímáme jako příliš relevantní, neděláme zvláštní opatření. Je však záhodno dodat, že bezpečnostní agentura, která zajišťuje bezpečnost i na sportovních akcích, společenských přehlídkách atd., má svoje interní procesy a protokoly, kterými by se její zaměstnanci v případě teroristického útoku řídili.

8) (ať už bude odpověď ano či ne) Jaké k tomu máte důvody? – Viz výše – problém nevnímáme jako příliš relevantní.

9) Jsou v rámci hrozby teroristických útoků pořádána školení pro zaměstnance nebo další podobná preventivní opatření? – Pro naše zaměstnance ne, ale zaměstnanci bezpečnostní agentury proškoleni jsou. Jakým způsobem a do jaké míry, dále nezkoumáme.

10) Jak vnímáte zabezpečení proti podobným útokům ze strany státu? (jako měkký cíl/jako občan) – Necítím se v běžném životě nijak ohrožen.